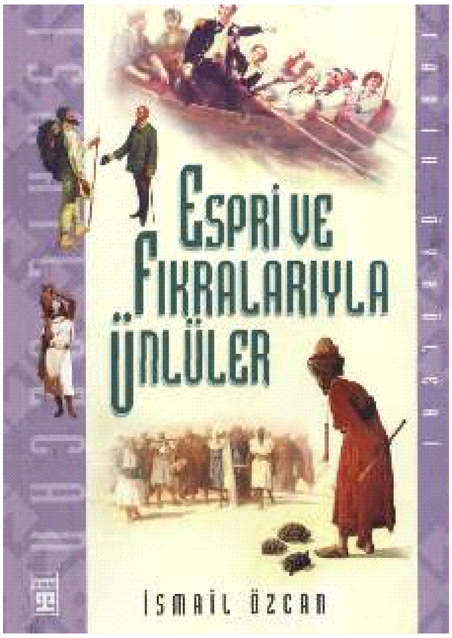
NOT: Piyasada aynı kitabın iki farklı versiyonu bulunmaktadır. Buraya, kitaplardaki aynı nüktelerden sadece bir tanesi alınmıştır.

espri ve fıkralarıyla ünlüler

Hazırlayan:
İSMAİL ÖZCAN

TİMAŞ YAYINLARI
İstanbul — Eylül 2004

İSMAİL ÖZCAN: 1946 yılında Kastamonu'da doğdu. 1970 yılında şimdiki adıyla Marmara Üniversitesi ilahiyat Fakültesini bitirdi ve aynı yıl öğretmenliğe başladı. 25 yıl çeşitli ortaöğretim kurumlarında öğretmenlik yaptıktan sonra emekli oldu. Öğretmenlik hayatını özel okullarda tamamladıktan sonra mesleğini halen sürdürmekte olan İsmail ÖZCAN, yazarlığı da ciddi bir uğraş olarak benimsemiştir, İsmail ÖZCAN 'ın bugüne kadar yorum ve araştırma ürünü on beş kitabı yayımlanmıştır. Temel Din Bilgileri, Kıssadan Hisseler, Peygamberimiz, Konularına Göre Atasözlerimiz, Bilmeceler (Erkam Yayınları); İslam Ansiklopedisi (Milliyet Yayınları); Bilim ve Din Işığında içki ve Sigara (Hisar Yayınevi); Fıkra Demetleri (Erdem Yayınevi); Kur'an-ı Kerim Hakkında Neler Bilmeliyiz? isimli kitaplar bunlar arasındadır, İsmail ÖZCAN ayrıca Milliyet Gazetesine sekiz yıl, Sabah Gazetesine üç yıl Ramazan Sayfası, Sabah ve Günaydın Gazetelerine ondan fazla kitapçık ilaveleri hazırlamıştır. Öğretmenliği gibi yazma eylemini de sürdürmekte olan İsmail ÖZCAN evli ve üç çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Sanatta ve politikada espri ve fıkra, çok az, çok seyrek kitaplaştırılan bir konudur. Nedense bu konuya yeterli ölçüde eğilme gereği duyulmamıştır. Birçok sanatçı ve politikacının yüzlerce sayfalık biyografilerinde bile, onların büyük çoğunluğunun espritüel yanlarına yer verilmesi ihmal edilmiştir. Herhalde bu biyografilerin yazarları, ciddi bir esere, ciddi olmayan unsurlar eklemekten kaçındıklarını sanıyorlar. Hâlbuki bir sanatkârı, bir politikacıyı veya herhangi bir ünlüyü, bilinen bir fıkrası, bir nüktesi; hakkında yazılmış ayrıntılı bir yaşam öyküsünden daha çok anılarda canlandırıyor, dillerde dolaştırıyor.

Bir ünlüye ait fıkrada kendi inisiyatifi olmayabilir, ama espri muhakkak sahibinin inisiyatifi ile vücut bulur. Espri; bir duyguyu, bir düşünceyi, bir cevabı şakayla, ince bir alayla ifadeye koymaktır. Espri, muhatabı hafifçe iğnelemekten hakarete kadar varan dozlarla ortaya konabilir. Bunun sınırlarını, espritüel kişinin pervasızlığı ile içinde bulunulan ortam ve koşullar belirler.

Espri, bir zekâ ürünüdür. Ancak zeki kimseler espri yapabilir. Fırsat çıktığında bir espri yapamamak zekâ eksikliğine işaret eder.

Politikada esprinin ayrı bir yeri vardır. Ünlü bir politikacı, "Yeri geldiğinde bir espri patlatamayan kimse politikacı olmamalıdır." diyor. Bu, politikada zekâ kıvraklığının daha da önemli olduğunun ifadesidir.

Bu kitapta gerek tarihten, gerekse zamanımızın sanat ve siyaset çevrelerinden tanınan birçok kimseye ait güzel espriler bulacaksınız.

Bu kitap, ünlülerin insanî yanlarını en iyi yansıtan espri ve fıkraları hakkında bir fikir verebilirse bir ölçüde amacına ulaşmış olacaktır.

İSMAİL ÖZCAN

ALLAH HER HAKKI KORUR

Kanuni Sultan Süleyman, Şeyhülislâm Ebüssuud Efendi'den, manzum bir beyitle, Topkapı Sarayının bahçesindeki meyve ağaçlarına zarar veren karıncaların yok edilmesinin dinen mümkün olup olmadığını sormuş.

Beyit şöyle:
"Dirahta ger ziyan etse karınca
Günah var mıdır ânı kırınca?"
(Eğer karınca ağaca zarar verir, onu kurutursa onu yok etmenin bir günahı var mıdır?)

Şairliği de bulunun Ebüssuud Efendi, manzum soruya manzum bir cevap vermiş:
"Yarın Hakkın divanına varınca,
Süleyman'dan hakkın alır karınca."

ŞANS YAVER OLUNCA

Kanuni Sultan Süleyman, kızı Mihrimah Sultanı; zekî, hırslı, geleceği parlak bir devlet adamı olan Rüstem Paşa'ya vermek istiyormuş. Rüstem Paşa bu sırada Diyarbakır valisiymiş. Saraya damat olacağı duyulunca hakkında bir sürü dedikodu üretilmiş. Bunların en önemlisi, Rüstem Paşa'da cüzam hastalığı bulunduğu iddiasıymış. Kanuni, sarayın hekimbaşını çağırarak cüzam hastalığının en çok tanınan belirtisinin ne olduğunu sormuş. Hekimbaşı, cüzamlı bir kimsede bit barınamayacağını söylemiş. Bunun üzerine Diyarbakır'a adamlar gönderilmiş. Bunlar gizlice Rüstem Paşa'nın çamaşırlarını kontrol etmişler ve bu sırada bir bite rastlamışlar. Böylece Rüstem Paşa'nın cüzamlı olmadığı anlaşılmış.

Bu olay üzerine devrin bir şaîri şu iki dizeyi yazmış:
"Olacak bir kimsenin bahtı kavı, talihi yâr
Kehlesi' dahi mahallinde onun işe yarar."
(Bir kimsenin bahtı açık, şansı da yaver olursa, onun biti bile yerinde, zamanında işe yarar, yükselmesine yardım eder.)
Kehle: Bit.

ÂDEMSİZ CENNET

Divan edebiyatının en büyük şairlerinden olan Bakî, Edirne'yi bir ziyareti sırasında; Emrî, Mecdî gibi tanınmış Edirneli şairlerle de görüşüp konuşmuş. Bu esnada yerli şairler Edirne'yi o kadar övmüşler ki Bâkî'ye, bu övgülerden gına gelmiş. Bununla da yetinmeyip, Bâkî'nin Edirne hakkındaki kanaatini öğrenmek istemişler. İçinden kızgın olan Bakî, bu vesileyle Edirneli şairlere hadlerini bildirivermiş:

— Gerçekten şehriniz çok güzel, cennet gibi bir yer. Ama ne yazık ki içinde Âdem (adam) yok.

İLTİFAT

Divan edebiyatının en şiddetli hicivlerini yazmış ve bu uğurda kellesini bile vermiş olan Nefî'ye zamanının önde gelen şahsiyetlerinden Tâhir Efendi "kelb" (köpek) demiş. Bunu duyan Nefî şu dörtlüğü yazmış:

"Bana kelb demiş Tâhir Efendi
İltifatı bu sözde zahirdir.
Mâliki mezhebim benim zira
İtikadımca kelb Tâbir'dir."

(Tahir Efendi bana köpek demekle açıkça nezaket göstermiştir. Çünkü ben Maliki mezhebindenim, benim mezhebime göre de köpek temizdir.)

ÖNEMLİ OLAN KAFANIN BÜYÜKLÜĞÜ

Türklere karşı Yunanlıları kışkırtması ve Yunan yandaşlığı ile de tanınan İngiliz Başbakanlarından Lloyd George (1864-1945), oldukça kısa boyluymuş. Bazen bundan üzüntü ve kompleks duyduğu da olurmuş. Bir siyasal toplantıda, toplantı başkanı, Lloyd George'u takdim ederken:

— Ben L.George'u her bakımdan büyük bir insan sanırdım. Gördüğünüz gibi alçacık boylu biri, demiş.

L.George sözlerine bu takdim edilişe cevap vermekle başlamış:

— Sayın başkan, benim doğduğum yörelerde insanların büyüklüğünü anlamak için çenesinden yukarısını ölçerler. Görüyorum ki siz çenesinden aşağısını ölçüyorsunuz.

BİR CUMHURİYETÇİ

Cumhuriyetçi Parti Başkanı adayı Roosevelt seçim konuşması yapıyormuş. Bir seçmen de ha bire ona laf yetiştiriyormuş:

— Ben bir demokratım, beni kandıramazsın!..

— Neden demokratsın?

— Çünkü dedem demokrattı, babam demokrattı, ben de bir demokratım.

Roosevelt, "Bu herife iyi bir ders vereyim" diye düşünmüş ve sormuş:

— Arkadaş, diyelim ki büyük baban bir eşekti, baban bir eşekti, o zaman sen ne olursun?

Seçmen cevap vermiş:

— Bir cumhuriyetçi...

GÖRGÜ

Ünlü divan şairi Nâbî (1642-1712) aslen Urfalıdır. İstanbul'da tahsil terbiye görüp iyi bir şair olduğunu duyurmasından sonra, Urfa'dan bir tanıdığı İstanbul'a kendisini ziyarete gelmiş. Urfalı bu vatandaş, Nâbî'nin saraya gidip geldiğini, padişahın dostluğunu kazandığını görünce kendisini de bir defa saraya götürmesini, padişahı göstermesini istemiş Nâbî, hemşehrisini, söz ve davranışlarına dikkat etmesi, kendisini mahcup etmemesi konusunda uyararak götürmeyi kabul etmiş. Saraya gidip huzura

alındıklarında, padişah, Nâbî ile birlikte misafirine de itibar göstermiş. Bu arada kendilerine lokum ikram ettirmiş. Nâbî'nin hemşehrisi lokumu alıp cebine koymuş. Ayrılırken de, lokum bulaşığı elleriyle padişahın elini tutup öpmüş. Nâbî, hemşehrisinin tutumundan son derece mahcup olmuş. Bu olay üzerine şu beyti söylemiş:

"Nâbî'yi Nâbî yapan hüsn-i nazar,
Urfa'nın köylüsünde nezaket ne gezer!"

Hüsn-i nazar: Kibarlık, nezaket.

KAMUOYU

Namık Kemal, kötü bir havada kayıkla Beşiktaş'tan Üsküdar'a geçiyormuş. Deniz bir ara iyice azmış ve kayığı alabora etmeye başlamış. Namık Kemal, "ah" "vah" diye korku belirtileri göstermiş. Kendisine refakat etmekte olanlardan biri büyük şaire sitem etmiş:

— Üstadım, biz de kayıktayız; bizimki de can. Yalnız siz niye telaş ediyorsunuz?

Namık Kemal, yazı ve konuşmalarıyla milletin sesini duyurmaya çalıştığını hissettirecek şu karşılığı vermiş:

— Kendi canımı, sizin canınızı düşündüğünüzün çeyreği kadar düşünmem. Benim endişemin sebebi, bu kayık batarsa onunla birlikte kamuoyunun da batacak olmasıdır.

TAŞ

19. yüzyıl âlim ve şairlerinden Gaziantepli Hasırcızade Mehmet Ağa, devrinin en nüktedan kişilerinden biriymiş. Dönemin devlet adamlarından Fuat Paşa ile de tanışıklığı olan Hasırcızade Mehmet, Paşayla görüştüğü bir gün, gözü onun parmağındaki yüzüğe takılmış. Fuat Paşa sormuş:

— Taşına mı bakıyorsunuz?

— Evet Paşam.

— Elmastır.

— Ne faydası var, yani ne getirir?

— Yüzük taşı ne getirecek Mehmet Ağa?

— Benim de babadan kalma iki taşım var, senede yüz altın getirirler.

— Yaa, ne taşı bunlar?

— Değirmen taşı paşam.

GAZİ

Hasırcızade'den bir gün, yeni Müslüman olmuş yoksul bir gayrimüslim için yardım istemişler. Mehmet Ağa da o zamanın en değerli parası olan iki tane "El-Gazi" altını yardımda bulunmuş. Fakat arkasından bir nükte savurmadan edememiş:

"Müslüman oldu bir kâfir, şehit oldu iki Gazi."

AHALİ KALMIYOR

Hiciv (yergi) edebiyatımızın unutulmaz isimlerinden birinin Şair Eşref (1847-1912) olduğu şüphesizdir. Eşref yalnız bir edebiyat adamı değil, aynı zamanda bir idarecidir. Çeşitli ilçelerde maceralı kaymakamlık yaşamı vardır. Eşref, Abdülhamit yönetimini, bu yönetimde kaymakamlıklarda bulunmuş olmasına rağmen en ağır hicivlere hedef yapmaktan çekinmemiştir.
Bu konudaki bir dörtlüğü şöyledir:

"Padişahım bir dirahta döndü kim güya vatan,
Her gün bir baltadan bir şahı hâli kalmıyor.
Gam değil amma bu mülkün böyle elden gitmesi,
Git gide zulmetmeye elde ahâli kalmıyor."

Diraht: Ağaç.
Şah: Dal.
Hâli: Uzak.

KÂMİL EŞEK

Eşref, İzmir'in kazalarından birinde kaymakamken, İzmir valisi olan Kâmil Paşa, o kazaya teftişe gelmiş. Vali kazaya geldiğinde Eşref bir eşeğin sırtında tur atıyormuş. Eşrefi o halde gören Kâmil Paşa, Eşrefin dikkatini çekmiş:

— Aman dikkat et Eşref, eşek seni düşürmesin!

— Meraklanmayın paşam, eşek kâmildir.

Kâmil: Olgun, eğitimli.

AYNI YÜZLE

Şair Eşref, kaymakamlığı sırasında, başına buyruk hareket eder, vali paşanın direktiflerine pek aldırmazmış. Vali, Eşrefin bu tutumuna karşı tahammülünün iyice azaldığı günlerden birinde bir maruzat için huzuruna çıkan Eşrefi paylamış:

— Hangi yüzle benim karşıma çıkıyorsun Eşref?

Eşref hiç sükûnetini bozmamış:

— Hangi yüzle olacak paşam, Allah'ın huzuruna çıkacağım yüzle.

NE OLMAK İSTİYOR

ABD Başbakanlarından James Garfield (öl. 1881) başkan olmadan önce bir kolejin müdürüymüş. Bir gün bir anne

çocuğunu koleje yazdırırken bir ricada bulunmuş:

— Müdür Bey, dersleri biraz daha basitleştiremez misiniz? Benimki derslerin hepsini takip edemez. Koleji de bir an önce bitirmek istiyor.

Garfield cevap vermiş:

— Evet hanımefendi bu mümkündür. Önce çocuğunuzun ne olmak istediğini söyleyin. Malum ya Tanrı bir meşeyi yüz yılda yetiştirirken bir kabak için iki ayı yeterli görüyor.

İLİM BAŞKA İRFAN BAŞKADIR

Birinci Dünya savaşı ve Milli Mücadeleden bu yana doğmuş, büyümüş, yaşamış, az çok tahsil görmüş olup da "Milli Edebiyat" akımının öncüsü, Türk hikayeciliğinin piri Ömer Seyfettin'in (1884-1920) bir kitabını, hiç değilse bir iki hikayesini okumayan Türk insanı yok denecek kadar azdır. Ömer Seyfettin, başarılı hikâyeciliğinin yanı sıra, bazı konularda kuvvetli gözlemleri de olan bir Türk aydını idi. Onun bu gözlemlerinden biri de, Türk halkının okumamış bile olsa irfan sahibi olduğu, sağduyusu ile okumuşların bile kavrayamadığı bazı gerçekleri kavradığı yolundaydı. Ömer Seyfettin bunu anlatmak için, "Azizim, Türk halkı âlim değildir, ama ariftir." sözünü sık sık tekrarlarmış.

Ülkede birçok zorunlu ihtiyaç maddesi yüzünden sıkıntı çekildiği, bazılarının karneye bağlandığı, bazılarının ise temelli yok olduğu I. Dünya Savaşı sonrasında, Ömer Seyfettin Batı Anadolu vilayetlerinden birinde bir lisede öğretmenmiş. Bir gün öğretmenler odasına müjdeli bir haberle girmiş:

— Arkadaşlar, gözünüz aydın, Avusturya, Türkiye'ye vagonlar dolusu şeker gönderiyormuş!

Bunun üzerine bütün öğretmenler:

— Yaşasın, bundan sonra çayımızı, kahvemizi adam gibi içeceğiz, diye sevinç çığlıkları atmış.

Ömer Seyfettin bu sahnenin hemen arkasından okulun baş hademesini öğretmenler odasına çağırmış ve herkesin huzurunda ona da:

— Hasan Efendi, haberin var mı, Avusturya bize vagonlar dolusu şeker gönderiyormuş, demiş.

Hasan Efendi kendini toparlayıp terbiyeli bir eda ile cevap vermiş:

— İnanmayın beyim, palavradır bunlar, bu kıtlıkta Avusturya şeker bulsa kendi yer!

Hasan Efendinin bu tepkisi üzerine Ömer Seyfettin çığlık atmış. Ellerini çırparak şöyle demiş:

— Gördünüz mü arkadaşlar, ben boşuna demiyorum, "Türk halkı âlim değildir ama ariftir." diye. Ben bir yalan uydurdum "Avusturya bize şeker gönderiyor" diye, siz okumuşlar hemen inandınız. Ama gördüğünüz gibi Hasan Efendi yutmadı. îşte Türk halkı birçok gerçeği böyle sağduyusu ve irfanı ile keşfetmiştir.

ONA ÇIKILMAZ İNİLİR

Yazar ve edebiyatçılarımız arasında en fazla nüktesi bulunan kişinin Süleyman Nazif (1869—1927) olduğuna sanıyoruz ki kimsenin şüphesi yoktur. Kurtuluş Savaşı öncesinde İstanbul'a asker çıkaran İngiliz ve Fransızların aleyhine, "Piyer Loti Hitabesi"nde ağır sözler söylediği için bazı Türk büyükleri ve İngilizler tarafından Malta Adasına sürülen Süleyman Nazif, yürekli bir vatanperverdi de.

Süleyman Nazif in en zıt olduğu kişilerden biri Abdullah Cevdet'miş. Esas mesleği doktorluk olan fakat hep yazarlıkla meşgul olmuş bulunan Abdullah Cevdet'in aleyhine kullanılabilecek her fırsatı Süleyman Nazif değerlendirirmiş.

Süleyman Nazif bir gün Bab-ı Âli yokuşunda bir tanıdığına rastlamış, ona nereye gittiğini sormuş. Tanıdığı:

— Abdullah Cevdet'e çıkıyorum, diye cevap vermiş. Süleyman Nazif bu cevap üzerine tanıdığına kızmış:

— Abdullah Cevdet'e çıkılmaz, inilir; çünkü o yüksek değil, alçak biridir!

ABDULLAH CEVDET VE DİN

Abdullah Cevdet, zamanında dinsizliği ile tanınan ve böyle tanımasından da gocunmayan biriymiş. Süleyman Nazif e bu konuda ne düşündüğünü sormuşlar, şu cevabı vermiş:

— Abdullah Cevdet'in dinsizliğinden anlayın ki din iyi bir şeydir. Eğer din kötü bir şey olsaydı Abdullah Cevdet dindar olurdu.

SAMİMİYET

Süleyman Nazif e bir gün, Abdullah Cevdet'in nasıl bir adam olduğu sorulmuş. Süleyman Nazif bu soruya "Çok samimi adamdır, sîretini suretinde taşır." diye cevap vermiş.

(Abdullah Cevdet'in, çiçek bozuğu suratı sebebiyle çirkin bir görünüşü varmış. İçinin kötülüğünü dışına da yansıtmıştır, demek istemiş.)

BEN DE BİTİRECEKSİNİZ DİYE KORKUYORDUM

Abdullah Cevdet, bir ara Shakespeare'in bütün eserlerini Türkçe'ye çevirmeye başlamış. Bir iki çevirisini yayımlamış. Fakat çeviriler hiç başarılı değilmiş. Shakespeare'in eserlerine lâyık bir tercüme yapamamış. Abdullah Cevdet bu tercüme işine devam ettiği bir sırada bir gün Süleyman Nazif'e demiş ki:

— Nazif, biliyor musun, şu Shakespeare'i çevirme işini bitirmeden öleceğim diye korkuyorum.

Süleyman Nazif bu yakınmadan yararlanarak kendi korkusunu açıklamış:

— Abdullah Cevdet, ben de tam aksine Shakespeare'i çevirme işini ölmeden önce bitireceksin diye korkuyorum. Herkes Shakespeare'in eserlerini ölümsüz diye bilir, sen onları Türkçe'ye çevirmekle ölümlü olduklarını ispatladın!..

GECE YATISI

Süleyman Nazif'in Abdullah Cevdet'i iğneleme merakı dostları tarafından ölümünden sonra bile sürdürülmüştür, İ.Alaaddin Gövsa bir gün şu olayı anlatmış:

Abdullah Cevdet, Süleyman Nazif'in kabrini ziyarete gitmiş. Bu sırada Süleyman Nazif mezardan başını kaldırıp, "Aramızdaki kırgınlığa rağmen beni ziyaret etmenden son derece memnun kaldım. Fakat bu kadarla yetinmeni istemem, seni muhakkak gece yatısına da beklerim." demiş.

SİZ NEHRİ

Değerli edebiyatçı Abdülhak Şinasi Hisar, çok nazik bir insanmış. Hiç kimseye "sen" diye hitap etmezmiş. Kardeşiyle bile "siz" diye konuşurmuş. Süleyman Nazif, Abdülhak Şinasi Hisar'ın ağzından hiç sen lafı çıkmadığını görünce biraz da alay olsun diye sormuş:

Yahu Abdülhak Şinasi, sen zaman zaman Paris'e gider orada kalırsın. Acaba orada Sen (Sein) nehrine de mi "siz" nehri diyorsun?

İKİ DİL

Süleyman Nazif in oğlu Sait Nazif, çocukken babasına sormuş:

— Baba, Fransızca'yı sen mi iyi bilirsin, yoksa Victor Hugo mu?

Süleyman Nazif, oğlunun gözündeki değerini yitirmemek, Victor Hugo'nun da hakkını yememek için şöyle cevap vermiş:

— Victor Hugo Fransızca'yı benden iyi bilir; ama ben de Türkçe'yi ondan iyi bilirim.

DOĞRUSU

Sedat Simavi, çıkarmakta olduğu "Resimli Gazetece, yazıdan çok resme ağırlık veriyormuş; yazarlara da, yazılarını mümkün olduğu kadar kısa tutmaları ricasında bulunuyormuş (resimlere fazla yer kalsın diye). Süleyman Nazif, Sedat Simavi'nin bu anlayışla çıkardığı gazete için:

— Bu aslında Resimli Gazete değil, Gazeteli Resim, dermiş.

GEREKSİZ

Süleyman Nazif Basra valisi iken, belediye başkanı olan zat bir gün S.Nazif e şehrin mezarlığının etrafını bir duvarla çevirme projesinden bahsetmiş. S. Nazif, düşüncesini şöyle açıklamış:

— Bana göre gereksiz masrafa girmektir. Çünkü dışarıdakiler mezarlığa girmek istemezler. Mezarlıktakiler de zaten dışarı çıkamazlar...

ZULÜM

Süleyman Nazif, Türkçe'nin azınlıklar tarafından bozuk telaffuzla konuşulmasına hiç tahammül edemezmiş. Özellikle Ermenilerin Türkçe'yi çok kötü konuştuklarına tanık olurmuş. Bunu anlatmak için şöyle dermiş:

— Ermeniler, Türklerin kendilerine zulüm yaptığını iddia ediyorlar. Bunun ispatı zordur. Fakat bu doğru bile olsa, bunun acısını dilimize yaptıkları zulümden fazlasıyla çıkarıyorlar.

ASLANIN AĞZINDAKİ EKMEK

Daha çok yazar olarak tanınan, fakat aynı zamanda değerli bir tarihçi ve besteci olan Ahmet Rasim (1862-1932), yaşamının son senelerinde geçim sıkıntısına düşmüş. 1927'de, belki yardım eden olur da bir ekmek kapısı bulurum diye Ankara'ya gitmiş. Atatürk'ün yakınında bulunan bir tanıdığı da Ahmet Rasim'in bu durumunu biliyormuş. Bir akşam Atatürk'ün sofrasında bu konu açılmış. Atatürk, Türk kültürüne uzun yıllar hizmet etmiş bir yazarın geçim sıkıntısına düşmesinin çok acı olduğunu söylemiş. Adamlar gönderip Ahmet Rasim'i kaldığı otelden aldırıp köşke getirtmiş. Masada kendi yanına oturtturup iltifatta bulunmuş. Sonra:

— Acaba boş bulunan İstanbul milletvekilliğini kabul buyurur musunuz, diye milletvekilliği önermiş.

Ahmet Rasim çok duygulanmış. Kalkıp Atatürk'ün elini öpmüş ve saygılı bir eda ile şu zarif espriyi yapmış:

— Şimdi anladım ki ekmek gerçekten aslanın ağzındaymış.

EŞEĞE ISLIK

Yüzyılımızın ilk yansında en ağır hicivleri yazmasıyla tanınan Neyzen Tevfik (1879-1953), adından da anlaşılacağı üzere çok güzel de ney çalarmış. Esprili sözleriyle ve neyiyle sohbet meclislerinin de en aranan kişisiymiş. Üstelik bu meclisler çoğu zaman kalburüstü kişilerin, sanat ve edebiyat adamlarının, devlet adamlarının meclisleri olurmuş. Yine böyle bir meclisinin başlangıç anlarında Neyzen Tevfik'e saygı, ilgi ve ikram gırla gidiyormuş. Fakat mecliste bulunanlar bir müddet içip sızmaya başladıktan sonra Neyzen'e ilgi azalmış, sonunda sıfıra inmiş. Buna alınan ve kızan Neyzen Tevfik bir sigara paketinin arkasına şu dörtlüğü yazarak orayı terk etmiş:

"Sanmayın ustalıkla sarf ederim sanatımı,
Ney elimde suyu durmuş kuru musluk gibidir.
İçki meclislerinde sarhoşların saza vurgun oluşu,
Nazarımda su içen eşeğe ıslık gibidir."

ANCAK ÖLÜM

Mehmet Akif in Beylerbeyi'nde, dostu Mithat Cemal Kuntay'ın da Çapa'da oturduğu yıllardaki bir kış günü Akif, M. Cemal'i evinde ziyaret etmek üzere söz vermiş. Fakat tam belirlenen ziyaret gününün gecesinde yoğun bir kar yağmış ve bütün İstanbul beyaz örtüyle kaplanmış. Karla birlikte ortaya çıkan fırtına, şehir içindeki deniz ve kara trafiğini âdeta felç etmiş. Bırakın Beylerbeyi'nden Çapa'ya gitmeyi, aynı mahallede evden eve gitmeyi bile zorlaştırmış. M. Cemal, böyle bir havada Akif in

gelmesinin imkânsız olduğunu düşünerek kendi işlerine dalmış. Öğle ile ikindi arası bir saatte ve gün içinde ilk defa olarak kapı çalınmış. M. Cemal kapıyı açtığında soğuktan bıyıkları donmuş, üstünde biriken karlarla canlı bir kardan adama dönmüş vaziyette Akif'i görünce tam bir şaşkınlığa uğramış. Hemen Akif'i içeri alıp biraz rahatlattıktan sonra sormuş:

— Üstadım, ulaşımın felce uğradığı, insanın evinden dışarı çıkmaya korktuğu böyle bir havada niçin geldin? Gelmemen için geçerli mazeretin vardı.

Verdiği cevap Akif'in ne kadar prensip sahibi olduğunun, iyi yetişmiş bir Avrupalıyı bile hayran bırakabilecek bir dürüstlüğün belgesidir.

— Gelmemem için tek bir şey geçerli mazeret olurdu: Vefat etmem!..

CİMRİNİN BÖYLESİ

Neyzenle Mehmet Akif, zaman zaman dostları olan çok zengin, emekli bir paşayı ziyaret ederlermiş. Bunu bilen tanıdıkları Neyzen'le Akif e, paşayı ziyaretlerinden sonra ondan dünyalık kopardıklarını sanarak:

— Hadi yine işiniz iş, köşeyi döndünüz, derlermiş

Halbuki adam kimseye zırnık koklatmayan, aşın derecede cimri biriymiş. Neyzen bunu anlatmak için,

— Paşa tükürüğüne sinek konsa onun bile ayağını yalamadan salıvermez, demiş.

AYNI

İki gözü de görmeyen bir dostu bir gün Neyzen'e sormuş:

— Memleketin durumunu nasıl görüyorsun? Neyzen cevap vermiş:

— Aynen senin gördüğün gibi...

CEVDET KERİM

1930'lu 40'lı yılların ünlü politikacılarından Cevdet Kerim, bir yaz akşamı, köşkünün bahçesinde sofra kurdurmuş, tanınmış politikacıları, sanatçı ve edebiyatçıları da davet etmiş; müzik eşliğinde yiyip içip eğleniyorlarmış. Bu esnada oradan geçmekte olan Neyzen Tevfik bir müddet bu âlemi seyrettikten sonra kendi kendine mırıldanmış:

— Rızk için Allah kerim, zevk için Cevdet Kerim.

EV

Abdülhak Hamit, bir gün Beyoğlu'nda kendi adı verilmiş olan bir sokaktan geçerken içini çekerek şöyle demiş:

— Aah, ne olurdu şu sokağa benim adımı vereceklerine, buradan bana bir ev verselerdi!..

İT

Harf devriminden sonra bazı sözcüklerin yazımında doğal olarak tereddütler ortaya çıkmıştı. Bu ortamda bir tanıdığı Abdülhak Hamit'e "Hamit" kelimesinin son harfinin "t" ile mi, "d" ile mi yazılacağını sormuş. A.Hamit, son harfin "d" olacağını kızgın ve şikâyetçi bir eda ile şöyle ifade etmiş:

— Adımın başına bir "ham" getirdikleri yetmiyormuş gibi sonuna bir "it" ekletemem!..

DEVLET GİBİ ADAM

Ünlü ressam Namık İsmail'in, 1920'li yıllarda, hem son model spor bir arabası, hem de yat sayılabilecek büyük bit teknesi varmış. O yıllarda bunların ikisine birden sahip olanların sayısı üçü beşi geçmezmiş. Ahmet Haşim (1885-1933) Namık İsmail'in bu saltanat içindeki halini şöyle ifade edermiş:

— Devlet gibi adam, hem kara kuvvetleri var hem deniz kuvvetleri!..

YALNIZ FİKİR

Ahmet Haşim, keyfi yerinde olduğu zaman güzel espriler yapabilecek zekâ ve zarafete sahip bir entelektüeldi. Bunun çok örnekleri görülmüştür. Çağdaşı, yazar ve şair Sahabettin Süleyman kendisine bir gün şöyle demiş:

— Haşim, biliyor musun, birkaç gündür kafamda önemli bir fikir saklıyorum.

Ahmet Haşim şu görüşü açıklamış:

— Aman, onu daha fazla tutma! Zavallı tek başına kim bilir nasıl sıkılır?

TAVSİYE

İlk meclisteki milletvekilliği sırasında Mehmet Akif i (1873—1936) ziyarete gelen dostları kendisine, o günlerde isimleri çok geçen bazı devlet adamları hakkındaki düşüncelerini sormuşlar. Akif in cevabı bir tavsiyeden ibaret olmuş:

— Ülke geleceğinden ümit kesmek istemiyorsanız büyük adamları yakından tanımayınız.

HABER

Mehmet Akif, Mısır'da ikamet ettiği 1930'lu yıllarda Türkiye'den uzun süre haber alamamış. Neden sonra aldığı bir mektupta ise annesinin öldüğü bildirilip başsağlığı dileniyormuş. Akif, bu mektubu gönderen yakın dostuna haklı bir sitemde bulunmuş:

— Yahu sizden bir haber çıkması için bizim evden cenaze çıkması mı gerek?

BEYİT

Akif'in dostlarından Mithat Cemal, yazarlığı kadar şairliği ile de tanınır. Bir gün Mehmet Akif, Mithat Cemal'le birlikte onun

evinin önüne gelmişler. Akif, M. Cemal'e evini göstererek:

— İşte senin en güzel beytin, demiş.

(Beyit, Arapça'da hem ev, hem de iki dizelik şiir anlamına geliyor.)

AKİF İN İHTİYARLAMASI

Akif, ölümsüz eseri Safahat'ın son cildi olan Gölgeler'i basma işini, Matbaatü'ş Şebab (Gençlik Matbaası) adında bir basımevine vermiş. Fakat bu basımevi sözü edilen eseri basma işini o derece savsaklamış, o kadar uzatmış ki Akif; evi, işi ve matbaa arasında aylarca mekik dokumaktan bezmiş, usanmış. Akif bu durumu anlatmak için şöyle dermiş:

— Şeyyebetnî Matbaatü'ş-Şebab.

(Gençlik Matbaası beni ihtiyarlattı).

DEVLET BİLE ALAMADI

Akif, Halkalı Baytar Mektebindeki hocalığı sırasında bir gün, okula İstanbul'dan gidip dönen öğrencilerin, aralarında, "Ben yedi trenini aldım, ben yedi otuz trenini aldım..." gibi konuşmalarına şahit olmuş. (Demek ki "binmek" yerine "almak" şeklinde Fransızca taklidi kullanış o zamandan beri varmış. Bugün de bazı çevrelerde çay veya kahve içmek yerine, çay veya kahve almak; banyo yapmak yerine, banyo almak gibi ifadeler kullanılmakta ve haklı eleştirilere hedef olmaktadır.)

Türk Edebiyatı hocası Akif, gençlere bu taklit kokan konuşmalarının dilimiz açısından yanlışlığını uzun izah etmek yerine şöyle demiş:

— Çocuklar, o trenleri henüz koca Türk devleti bile alamadı, siz nasıl aldınız?

YENİ NESLİN MARİFETİ

Mehmet Akif, çok sevdiği, saydığı, Safahat'ında kendisinden bahsettiği, kişiliğini idealize ettiği Bosnalı Ali Şevki Hoca ile bir gün, Vefa Bozacısında buluşmak üzere randevulaşmış. Mehmet Akif randevusuna her zaman olduğu gibi tam vaktinde gelmiş. Ali Şevki Hoca ise bir hayli rötar yapmış. Akif:

— Üstadım hayırdır, niçin geciktiniz? Randevunuza geç kalmak sizin mutadınız (âdetiniz) değildir, diyerek bir açıklama istemiş.

Ali Şevki Hoca, Küçük Pazar'dan Vefa'ya çıkan yokuşu kastederek:

— Azizim, şu Vefa'ya çıkan dik yokuş yok mu, onu çıkana kadar kaç sefer dinlenmek zorunda kaldım. Yaş ilerledi, artık bizden iş geçti, diye özür beyan etmiş.

Akif en güzel esprilerinden birini Hoca'nın bu açıklaması üzerine yapmış:

— Üstadım sizin hiç haberiniz yok mu? Yeni nesil o yokuşu dümdüz etti!..

AVRUPALI VE İSLAM

Mehmet Akif in I. Dünya Savaşı yıllarında bazı incelemelerde bulunmak üzere Avusturya ve Almanya'ya bir seyahatte bulunduğu bilinmektedir. Resmi yönü de olan bu seyahat sebebiyle Akif, Avrupa'yı ve Avrupalıyı daha yakından görüp tanıma fırsatı bulmuş; çok değerli gözlemlerle Türkiye'ye dönmüştür. Onun gözlemlerinden biri de bir soru üzerine ifade ettiği şu görüştür:

— Avrupalı dediğimiz insanların dinleri işlerimize, işleri de dinimize benziyor.

DEDİ DE DEDİ

Şair Halil Nihat Boztepe (1882-1949) Trabzon askeri rüştiyesinde öğrenci iken, Arapça dersinde hoca, okunan metinde geçen "Kâle Resulullah" ifadesini, peygambere hürmetle bağdaşsın diye hep "Peygamber buyurdu ki" dîye tercüme ediyor, talebeler de aynı şeyi yapıyormuş. Başka bir Arapça dersinde geçen "Kâle'ş-şâiru" sözünü de öğrencinin biri "Şair dedi ki yerine", "Şair buyurdu ki" diye çevirmiş. Birkaç sefer buna ses çıkarmayan hoca en sonunda patlamış:

— Ulan senin şair dediğin peygamber mi ki, buyurdu diyorsun! O da senin gibi sersemin biri! Buyurdu değil, dedi de, dedi!

BAKAN, GÖREN

Bakanlık, hemen her Türk politikacısının gönlünde yatan bir aslandır. Çoğu politikacı için de maalesef sadece bir amaçtır. Bakanlık amaç olunca vatandaşın derdi de, ülkenin sorunları da ıskalanıyor. Buna üzülen Halil Nihat Boztepe şöyle dermiş:

— Arkadaşlar, bize bakan değil gören lâzım...

YÜKSEK YER

Bir dostu, "Üç İstanbul'un yazarı Mithat Cemal'e (1885-1956) saçlarının ağardığını anlatmak için:

— Tepeye kar yağmış, demiş. Mithat Cemal:

— Doğrudur, yüksek yerlere vakitsiz yağar, diye karşılık vermiş.

BAŞ ÜSTÜNDE TUTULMAK

Yaşamı boyunca gazetecilik, yazarlık ve siyaseti birlikte yürütmüş olan Hüseyin Cahit Yalçın (1864-1957), gazeteci olarak bir Arap ülkesine yaptığı bir ziyaret sırasında, önceden ahbaplığı olan bir Arap aristokratını Türkiye'ye davet etmiş. Adam bunu çok istediğini, ama birkaç kelime dışında Türkçe bilmediğini söylemiş. H.Cahit, Arap dostuna, bildiği Türkçe sözlerin neler olduğunu sormuş. Adam, "Nasılsınız, teşekkür ederim, evet efendim, emriniz olur efendim..."gibi birkaç sözü saymış.

H.Cahit, ahbabını yüreklendirmiş:

— Oooh dostum, sen bildiğin bu sözleri yerli yerinde kullanırsan bizim memlekette baş üstünde tutulursun!..

ANCAK BEDENEN

Atatürk'e en yakın yazarlardan biri olan Ruşen Eşref, Yahya Kemal'in ilk meclise milletvekili olarak atanmasını hazmedemez. Bir yerde:

— Yahya Kemal bu ülkeye manen ve fikren ne kadar hizmet ettiyse biz de bedenen o kadar hizmet ettik, demiş.

Bu sözü işiten Yahya Kemal, Ruşen Eşrefin iri vücuduna işaret ederek:

— Zaten başka türlü hizmet edemezdi, diye tepki göstermiş.

ANKARA NIN SEVİLEN YANI

Yahya Kemal'in İstanbul'a hayranlığı herkesçe bilinir. Şiir ve yazılarının büyük çoğunluğunun konusu İstanbul'dur. Onun için İstanbul'dan ayrı olmak sevgiliden ayrı olmak gibidir.

Yahya Kemal, şu veya bu nedenle Ankara'da ikamet etmek zorunda kalınca, İstanbul burnunda tütermiş. Sormuşlar kendisine:

— Üstat, Ankara'nın sevdiğiniz bir yanı yok mu?

— Var, demiş, Ankara'nın İstanbul'a dönüşünü severim.

KÜÇÜK ŞEYLER

Ne kadar haklı olursa olsun, eleştirileri anlayışla karşılamak çok az insana nasip olan bir olgunluktur. Bu, ilim, irfan, mevki sahipleri; sanat ve edebiyat adamları için de geçerli bir tespittir. Yahya. Kemal de büyük şairliğine, yurt dışına yayılmış ününe rağmen bu olgunluğu gösteremeyen bir sanat ve edebiyat adamıdır. Bırakın eleştiriyi, yarı şaka yarı ciddi küçük dokunmalara bile alınganlık gösterirmiş. Bir gün kendisine yöneltilen basit bir eleştiriyi hazmedemeyip öfke ile ileri geri konuştuğu bir sırada bir dostu teselli etmek için şöyle demiş:

— Üstadım, ne var bu küçük eleştiriye kızıp köpürecek? Üzerinde durulmaya değmeyecek kadar önemsiz Şeyler bunlar.

Yahya Kemal dostunu terslemiş:

— İnsanı esas rahatsız eden bu küçük şeylerdir. Koca bir dağın tepesine oturabilirsin de, bir iğnenin tepesine oturamazsın!..

TEK MANDA

1. Dünya Savaşı sonunda ağır bir yenilgiye uğrayan Osmanlı devletinin ekonomisini kurtarma önerileri içinde Amerikan veya İngiliz mandasına girme önerisi de vardı. Yahya Kemal en çok bu öneri sahiplerine kızar ve şöyle dermiş:

— Sultan Fatih, İstanbul'u almak için döktürdüğü toplardan her birini kırk mandaya çektirmişti. Bunlar ise koca İmparatorluğu bir tek mandaya çektirecekler.

OTURULACAK YER

Tanınmış yazarlarımızdan İsmail Habip Sevük, bir gazetede, il il Türkiye'yi tanıtıyormuş. Yahya Kemal'in de bulunduğu bir mecliste söz bu yazılara gelmiş. Yahya Kemal bu yazıların kötülüğünü ya da illerimizi ne kadar sevimsizleştirdiğini anlatmak için orada bulunan Faruk Nafiz'e:

— Aman, bir yolunu bulup İsmail Habip'e İstanbul, İzmir ve Bursa'dan bahsettirmeyelim. Yoksa Türkiye'de oturacak yer bulamayız, demiş.

DAHA İNSAFLI

Ünlü yazar Peyami Safa (1899-1961) romanlarından bazılarının müşterisi olan bir yayıncı ile konuşuyormuş. Yayıncı sormuş:

— Üstat, benim gözlerimden birinin takma olduğunu biliyor musun?

— Evet biliyorum.

— Ama hangisinin takma olduğunu biliyor musun? Peyami Safa:

— Evet biliyorum, demiş ve "şu" diye takma olan gözü göstermiş.

Adam hayret etmiş:

— Yahu nasıl anladın? Takma olmayan göze o kadar benzer ki...

— Çünkü daha insaflı bakıyor.

NADİR GÜLER

Ünlü Türk karikatüristi Cemal Nadir Güler'e (1902—1947) ahbabı bir gün:

— Senin adın Güler, ama suratın hep asık duruyor, demiş.

Cemal Nadir cevap vermiş:

— Evet benim adım Güler, ama Nadir Güler...

SADECE İYİLİK

Gazete yazarlığı ve radyo sohbetleriyle tanınan Nurettin Artam, çehre züğürdü biriymiş. Bunu kendi de bilir ve kabullenirmiş. Bir gün tanıdığı genç ve güzel bir gazeteci kızla karşılaşmış ve hatırını sormuş:

— Nasılsın kızım, ne var ne yok?

— İyilik, güzellik efendim. Siz nasılsınız?

— Valla bizden yalnız iyilik...

HANGİ HANE?

Yüzyılımızın en büyük tarihçilerinden olan İbnü'l-emin Mahmut Kemal înal'ın (1870-1957) bir gün, İstanbul Üniversitesi Rektörü olan dostu Kazım İsmail Gürkan'la görüşmesi gerekmiş. Bunun için rektörlüğü aramış, orada bulamamış; muayenehanesini aramış, bulamamış; evini aramış, bulamamış; hastahanede aramış, bulamamış. Bunun üzerine evine bir not yazıp bırakmış:

"Zatıâlinizi devlethanede, rektörhanede, muayenehanede, hastahanede aradım bulamadım. Acaba siz bunlardan başka hangi hanelerde bulunursunuz?"

HİLTON

Şair ve yazar Arif Nihat Asya'nın (1900-1975) İstanbul'da, uluslararası standartlarda Hilton'dan başka otel bulunmadığı dönemlerde yazdığı bir dörtlük şöyle:

"Bir kafileyiz zavallıdan yoksuldan,
Nidelim üstün yaratılmış kul kuldan;
Eller seyreder İstanbul'u Hilton 'dan,
Biz seyredeniz Hilton'u İstanbul'dan."

ESNEK CAM

Arif Nihat Asya'ya eğilir, bükülür, istenen biçime sokulabilir cam icat edildiğini söylemişler.

Bu habere tepkisi şöyle olmuş

— Desenize, camı da en sonunda kendimize benzettik.

GÖLGE ET

Arif Nihat Asya, Sinoplu Diyojen'in söylediği ünlü "Gölge etme, başka ihsan (iyilik) istemem!'" sözünü; ortamın ve çevrenin insan yaşamındaki etkisini anlatmak için şöyle söylermiş:

— Çölde Diyojen'e rastladım, gölge et, başka ihsan istemem, dedi.

GÖNÜLDEKİ KEDİLER

"Herkesin gönlünde bir aslan yatar." atasözümüz—den hareketle A. N. Asya şöyle dermiş:

— Her gönülde bir aslan yatar, diyenlere inandım, gönülleri dolaşmaya çıktım. İçinde kediler, tavuklar, çakallar yatan; yılan, çıyan, solucan yuvalı gönüller keşfettim.

İLERİ İÇİN

Demokrat partinin önde gelen isimlerinden olan ve çeşitli bakanlıklar yapmış bulunan Tevfik İleri, Yassı—ada yargılamalarından bir süre sonra vefat etmişti. Onun ölümü üzerine eski DP'liler, bu arada DP'ye oy veren vatandaşlar çok üzülmüşler. Cenazesi çok kalabalık olmuştu.

DP'ye muhalif basın, cenazeye ilişkin haberi:

— Gericiler T. İleri için çok ağladılar, diye vermiş.

O. Yüksel, bu haber veriş tarzı üzerine şöyle yazmış:

— Biz 'İleri' için o kadar ağladık; nasıl gerici diye suçlanırız?

ARABA MARKASI

Osman Yüksel Serdengeçti, bir divan şairinin, "Yeri geldiğinde, fırsat çıktığında kendimi bile hicvetmezsem namerdim" anlamındaki sözlerini hatırlatır şekilde; yerinde, sırasında kendisini ve sorunlarını espri konusu yapmaktan çekinmez.

Yakalandığı parkinson hastalığının belirtilerinden biri de titremedir. Özellikle ellerin, kolların titremesi çok göze batıcıdır. O. Yüksel kendindeki bu belirtileri görüp üzülen dostlarına şöyle dermiş:

— Atalarımız, 'Ey Türk titre ve kendine dön!' diye buyruk verdiler. Biz de buna uyarak öyle bir titredik ki bir daha kendimize dönemedik.

***

Yine parkinson hastalığı için şu espriyi yaparmış:

— Araba markası gibi isim. İnsan bunun bir hastalık adı olduğunu bilmese, keşke benim de bir parkinsonum olsa demekten kendini alamaz.

MAKAM ARABASI

CHP iktidarının son yıllarında Diyanet İşleri Bakanlığı yapmış olan hemşehrisi Ahmet Hamdi Akseki'ye, dönemin hükümeti bir makam arabası tahsis etmiş. O. Yüksel bunu duyunca hemşehrisine takılmış:

— Hocam, artık sıratı da bu arabayla geçersin!

DİĞERİ KİMMİŞ?

Tanınmış birçok büyük sanatkârda olduğu gibi Necip Fazıl'da da (1904-1983) üstünlük kompleksi varmış. Bir gün kendisine, Fransa'da yeni yayınlanan bir ansiklopedide Türkiye'den sadece iki şaire yer verildiğini söylemişler. Necip Fazıl hemen sormuş:

— Diğeri kimmiş?

ÇÜNKÜ SİZ YAPMADINIZ

Necip Fazıl'la yakınlığı ve dostluğu olan Prof. Ayhan Songar, Üstatla bir sohbeti sırasında, televizyonda yaptığı programı seyredip seyretmediğini sormuş. Necip Fazıl:

— Gördüm, demiş. Ayhan Songar:

— Tabii beğenmediniz, diye eklemiş. Necip Fazıl afallamış:

— Nereden anladın?

— Çünkü siz yapmadınız...

ARABA

Necip Fazıl'a sormuşlar:

— Üstat, sizin özel arabanız yok mu? Cevap vermiş:

— Olacak ve ona en son bineceğiz.

KİM BU ADAM?

Gazeteci Şinasi Nahit Berker (1920-1996), İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı yıllarında, istediği zaman Köşke girip çıkma ayrıcalığına sahip sayılı insanlardan biriymiş. Gazeteci olarak Cumhurbaşkanı ile istediği zaman görüşebilirmiş.

Şinasi Nahit her gün Çankaya yokuşu üzerindeki bir otobüs durağında, işinin bulunduğu Ulus tarafına gitmek için otobüs beklermiş. Bir gün böyle otobüs beklerken önlerinden Cumhurbaşkanının makam arabası geçmiş. Makam şoförü, Şinasi Nahifi görünce geri geri gelip:

— Şinasi Bey, Şinasi Bey, buyurun ben sizi götüreyim, diye seslenmiş.

Şinasi Nahit de hemen koşup binmiş. Makam şoförü:

— Arabayı bakıma götürüyorum, sizi de gideceğiniz yere bırakayım diye düşündüm, demiş.

Ertesi gün Şinasi Nahit, her zamanki gibi durağa geldiğinde, her gün kendisiyle beraber otobüs bekleyenlerin gözleri üzerinde odaklanmış. "Cumhurbaşkanının makam arasına davet edilen bu adam acaba kim?" gibilerden. Bu meraklı ve araştırmacı bakışlar, Şinasi Nahifin bir başka kamu malı arabasına davet edilmesine kadar sürmüş.

Şinasi Nahit, yine durakta beklediği bir gün, bir çöp kamyonu Şinasi Nahit'in önünde durmuş, şoför:

— Şinasi abi buyur, gideceğiniz yere sizi ben götü—reyim, demiş.

Şinasi Nahit de atlamış şoför mahalline gitmişler. Çöp kamyonunun şoförü de Şinasi Nahit'i çöpçülerin sorunlarıyla ilgili bir röportaj yapması dolayısıyla tanıyormuş. Şinasi Nahit çöp kamyonuna bindiğinin ertesi günü durağa geldiğinde hiç kimse yüzüne bakmıyor, "Bu adam kim?" diye bir merak eseri göstermiyormuş.

USTA BİNİCİ

Sokrat, geçimsizliği ile ün yapmış karısı için kendisine:

— Bu kadına niçin katlanıyorsunuz; nasıl tahammül ediyorsunuz, diyenlere şöyle cevap verirmiş:

— Binicilikte usta olmak isteyenler, en huysuz atı idare etmek zorundadır.

UTANÇTAN KURTULMA

Bilindiği gibi halk tabakası ilk defa eski Yunan ve Roma'da bugünküne benzer bazı demokratik haklar elde etmişti. Halk, politik etkinliklere katılır, düşüncelerini açıklayabilirdi. Bu sırada birçok halk hatibi türemişti. Bunların en büyüklerinden biri olan Antistenes (M.Ö. 444 - 365) bir gün Atinalılara şöyle seslenmiş:

— Ey Atinalılar, hiç vakit kaybetmeden bütün eşeklerin at olduğunu ilan edelim...

Kalabalık biraz hayret, biraz merakla sormuş:

— Ne yararı olacak bunun?

— Hiç değilse eşekler tarafından idare edilmek utancından kurtulmuş oluruz.

DİKENLERİNİ HİSSEDİYORUM

İngiliz şairi Milton (1608-1674) gözlerinin âmâ olmasından sonra yeni bir evlilik yapmış. Kendini ziyaret eden bir dostu, şaire yeni hanımının nazik ve bir gül kadar güzel olduğunu söylemiş.

Milton:

— Haklısınız, demiş, her ne kadar gülü görmüyorsam da dikenlerini hissediyorum.

AZ DUYULMUŞ ŞEYLER

Filozof Voltaire'e (1694-1778) bir Fransız prensesi bir toplantıda çıkışmış:

— Sen sağda solda benim iffetim hakkında konuşuyormuşsun, öyle mi?

Voltaire açık konuşmuş:

— Bunda bir yanlışlık olmalı matmazel, çünkü ben daima az duyulmuş şeyleri konuşurum.

ESERİN ESERİ

Alexandre Dumas Fils'in "Kamelyah Kadın" adlı ünlü eseri, tiyatroda temsil edildiği zaman büyük sükse yapmış. Eserin ilk temsil edildiği gece, yazarın babası Alexandre Dumas Pere'de (1802—1870) seyirciler arasındaymış. Temsil bitince seyircilerden biri eseri A. Dumas Pere'in sanarak kendisine yaklaşıp:

— Üstat, sizi yürekten kutlarım, eseriniz bir harikaydı, demiş.

Dumas Pere yanlışlığı düzelterek cevap vermiş:

— Bu, benim eserim değil, eserimin eseri.

YA SÖYLEYEMEDİĞİM

Bernard Shaw, 20. yüzyılın başlarında, bir yazar ve düşünür olarak sürekli hürriyetsizlikten bahsediyor, vatandaşı olduğu imparatorluk için de "Batsın bu imparatorluk" diye temennilerde bulunuyormuş. Bir gün, dönemin bir devlet adamı bir toplantıda karşılaştığı Shaw'a laf atmış:

— İçinde yaşadığın imparatorluğun batmasını isteyebildiğin, bunu her yerde söyleyip yazabildiğin halde hürriyetsizlikten şikayet ediyorsun. Bu bir çelişki olmuyor mu?

Shaw cevap vermiş:

— Siz benim neyi söyleyebildiğimi biliyorsunuz. Ama neyi söyleyemediğimi de biliyor musunuz?

CANAVAR

Bernard Shaw bir gün avlanmak için gittiği ormanda yolunu kaybetmiş. Çıkış yolu ararken ormanın derinliklerinde tek bir eve rastlamış. Evin bahçe kapısında bir levha asılıymış: "St. George ve Canavar!". Shaw yolunu öğrenmek için kapıyı çalmış. Uzun bir aralıktan sonra pencereye ürküntü veren bir görünüşle biri çıkıp çirkin sesle sormuş.

— Ne istiyorsun? Shaw:
— Ben, demiş, St. George'la görüşmek istiyordum.

SİZ DE YALAN SÖYLEYİN

Büyük Amerikan mizahçısı Mark Twain (1835-1910), bir toplantıda karşılaştığı kadına:
— Çok güzelsiniz hanımefendi, diye iltifatta bulunmuş.
Kadın:
— Maalesef size aynı iltifatla cevap veremeyeceğim, diye karşılık vermiş.
Mark Twain bu kabalığı affetmemiş:
— O halde siz de benim gibi yapın, yalan söyleyin hanımefendi.

SEN DE AKLINI KOY

Ünlü filozof Einstein (1879-1955) bir gruba kendi teorisi olan meşhur izafiyet (görecelilik) teorisini izah ediyormuş. Üzerinde çok durulmuş, çok konuşulmuş bu soyut teori için odada bulunanlardan biri:
— Benim aklım, mantığım bu teoriyi kabul etmiyor, demiş.
Einstein:
— Olabilir, diye karşılık vermiş. Sen de aklını mantığını ortaya koy da var mı yok mu, anlayalım!..

ANLAYAN YOK AMA

Dünyanın tanıdığı iki ünlü kişi olan Charlie Chaplin ile Albert Einstein sohbet ediyorlarmış. Bu sohbet sırasında Einstein ünlü yönetmene takdirlerini sunmuş:
— Bütün dünya sizin filmlerinizi anlıyor ve takdir ediyor. Mensup olduğu sanat dalını evrenselleştiren ender kişilerden birisiniz...
Charlie Chaplin:
— Haklısınız, demiş, bunlar iltifat değil gerçeğin ifadesidir. Fakat sizin durumunuz daha enteresan. Sizi anlayabilen kimse yok. Buna rağmen tüm dünya sizi tanıyor ve size hayran...

KİME OKUTTUN?

Rüzgar Gibi Geçti hin yazarı Margaret Mitchell (1900-1949), romanı yayımlanıp büyük sükse yapıncaya kadar adı sanı duyulmamış, sıradan bir ev kadınıymış. Ama "Rüzgar Gibi Geçti" birden bire yazarını da üne kavuşturmuş. Margaret Mitchell'e uzaktan yakından kutlamalar yağmaya başlamış. Bu arada yazarın komşusu bir kadın, kıskançlık duygusuyla karışık takdir sunmuş:
— Kitabın tahminlerin ötesinde güzel, kime yazdırdın?
Yazarın cevabı çok zekice olmuş:
— Beğendiğine sevindim, kime okuttun?

KILICIN PAYI

Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'u fethettikten sonra, at üzerinde, çevresinde vezirler, komutanlar olmak üzere büyük bir merasimle şehre girmiş; Ayasofya'ya doğru ağır ağır ilerliyormuş. Onu selamlamak üzere yolun iki tarafına dizilmiş Yeniçeriler arasında yer almış olan din bilginleri ve mollalar:
— Padişahım, dualarımızın bereketiyle fetih nasip oldu, diye kutlama yapıyorlarmış.
Fatih bu kutlamaya kılıcını kınından çıkarıp havaya kaldırarak şöyle karşılık vermiş:
— Eyvallah mollalar, amma şu kılıcın payını da unutmayın!

VEZİRLER VE EŞEK

17. yüzyıl devlet adamlarından olan Derviş Mehmet Paşa; bilgisi, becerisi, kabiliyeti sayesinde sadrazamlığa (başbakanlık) kadar yükselmişti. Fakat vezirleri arasında ehliyetsiz ve kabiliyetsiz olanlar çoğunluktaydı. Padişahın gözüne girmek suretiyle kimi odunculuktan, kimi baltacılıktan o makama yükselmişti. Devleti bunlarla yönetmek Mehmet Paşa için hayli zordu. Bir gün divanda devlet işleri görüşülürken bu çoğu cahil vezirler, yerinde, sırasında söz alıp konuşacaklarına, hep bir ağızdan konuşup, bağırıp çağırıyorlarmış. Mehmet Paşa bunları tek tek konuşturup fikirlerini almakta güçlük çekiyormuş. Bu vezirlerin hep birlikte bağırıp çağırdıkları bir sırada bostancı başının dışarıda bekleyen eşeği anırmaya başlamış. M. Paşa bunu fırsat bilerek vezirleri ikaz etmiş:
— Hep beraber bağırmayın, anlayamıyorum.

SİZ GELDİNİZ YA

Osmanlı sadrazamlarının en nüktedanlarından biri olan Koca Ragıp Paşa (1699 -1763), sadrazamlığı sırasında ulemadan (bilginler) bir zâtı Kıbrıs'a kadı olarak atamış. Atadığı kadı hem teşekkür etmek hem de Kıbrıs'tan bir isteği bulunup bulunmadığını sormak için Koca Ragıp Paşa'yı ziyaret etmiş.
Ragıp Paşa, Kadı'nın bu hareketinden memnun olmuş, dönüşünde mümkün olursa bir Kıbrıs eşeği getirmesini rica etmiş. Kadı efendi "baş üstüne" deyip ayrılmış. Üç yıl Kıbrıs'ta kadılık yaptıktan sonra İstanbul'a tekrar dönmüş. Dönünce R. Paşa'yı yine ziyaret etmiş. Kadı ziyaretini bitirip ayrılacağı sırada Ragıp Paşa, kadının hiç eşekten filan söz etmediğini görünce hatırlatmak zorunda kalmış:
— Sizden bir ricada bulunmuştum, bana bir Kıbrıs eşeği getirecektiniz?..
Bunun üzerine kadı hayıflanmış:

— Aah efendimiz, vallahi unutmuştum, şimdi sizi görünce hatırladım!

Ragıp Paşa taşı gediğine koymuş:

— Zararı yok kadı efendi, siz geldiniz ya...

RAMAZAN TOPU

Tanzimat dönemi devlet adamlarından olan, ciddiyet ve dürüstlüğü ile tanınan Hüsrev Paşa (öl. 1854), seraskerlik (genelkurmay başkanlığı) mevkiindeyken, genç bir adam, kendisine danışılmadan padişah tarafından tophanede ehliyet gerektiren bir göreve atanmış. Padişahın torpiliyle yapılmış böyle bir atamayı veto edecek yetkisi olmadığı için Hüsrev Paşa sesini çıkarmamış. Adam, görevine başlamadan önce nezaketen bilgi vermek amacıyla Hüsrev Paşa'yı ziyaret etmiş. Paşa, padişahın doğrudan atama yapması dolayısıyla adamın ehliyetinden şüphelenmiş ve ufaktan yoklamaya kalkışmış:

— Efendi evlâdım, topçuluk gibi çok önemli bir göreve atanmışsın. Herhalde topla ilgili derin bilgi ve tecrübe sahibisindir?

Adam gayet pişkin cevap vermiş:

— Elbette Paşam! Bendeniz Bebek'te oturmam hasebiyle, her yıl Ramazan ayında, iftar ve sahurda patlatılmak için Rumelihisarı'na getirilen topu yakından gördüm, elledim ve yüzlerce defa sesini işittim.

Hüsrev Paşa, tahmin ettiği gibi biriyle karşı karşıya olduğunu anlamış, ama belli etmemiş.

Yalnızca:

— Maşallah, top hakkında sandığımdan da fazla bilgi sahibiymişsin evladım, demekle yetinmiş.

BÖYLE BİR UŞAK

Hüsrev Paşa sinirli ve hırçın tabiatlı biriymiş. Sık sık çevresindeki, emri altındaki kişileri azarlar, kırarmış. Yine öfkeli bir anında uşağını ağır bir şekilde azarlamış, hakarette bulunmuş. Uşak:

— Artık bu kadarı fazla, diyerek alıp başını gitmiş.

Bunu duyan uşak simsarları hemen Hüsrev Paşa'nın konağına damlamışlar. Hüsrev Paşa aradığı uşakta bulunmasını istediği nitelikleri sıralamaya başlamış:

— Benim huyumu biliyorsunuz, bana buna göre bir uşak bulacaksınız. Bulacağınız uşak öyle zır cahil olmasın. Az çok okuma yazma bilsin, biraz mürekkep yalamışlığı olsun.

— Bulacağımız uşağın böyle biri olmasına dikkat ederiz paşam.

— Bulacağınız uşak hoşsohbet, nüktedan biri olsun. Biraz halden, dilden anlasın. Yorgun ve sıkıntılı zamanlarımda beni eğlendirsin.

— Baş üstüne paşam...

— Biraz hesap kitaptan da anlasın.

— Peki paşam.

— Biraz musikiden de anlasın. Malum müzik ruhun gıdasıdır, derler.

— Emredersiniz paşam.

Bu konuşma sırasında orada bulunan devrin tanınmış şairi İzzet Molla söze karışmış:

— Paşam, sizin aradığınız gibi birini haşmetli padişahımız da arıyormuş.

Paşa merakla sormuş:

— Ya öyle mi, ne yapacakmış acaba?

— Şayet böyle birini bulabilirse sadrazam yapacakmış.

GRES (GREECE)E İHTİYACI VAR

Tanzimat döneminin en tanınmış devlet adamlarından Keçecizade Fuat Paşa (1815-1865), özellikle politikada nükte denince adı akla ilk gelenlerdendir. Osmanlı imparatorluğunun kritik anlarında ya sadrazam (başbakan) ya da hariciye nazırı (dışişleri bakanı) olarak uzun süre görev yapmış olan Fuat Paşa, bu yüksek görevlerinden dolayı Avrupalı devlet adamları, politikacı ve diplomatlarıyla devamlı münasebet halinde olmuş, bu münasebetle aralarında geçen birçok nükteli olay günümüze kadar gelmiştir. Fuat Paşa'nın nükteleri çok duyulmuş olsa da her konuşulduğunda zevk verecek kadar zariftir.

Fuat Paşa, Batılı diplomatlarla görüşme yaptığı bir sırada, bulundukları yerde açılıp kapanan kapı gıcırtı yapıyormuş. Batılı bir diplomat bu gıcırtıdan hareketle Osmanlı Devletinin yönetim yeri olan Bâb-ı Âli'yi (Yüce Kapı) kastederek:

— Kapı gıcırdıyor (imparatorluk sallanıyor), demiş.

Fuat Paşa:

— Gres'e (Greece) (hem makine yağı hem de Yunanistan'ın Batı dillerindeki adı, bir anlamda yağlanmaya, bir anlamda Eski Yunan kültür ve medeniyetine veya Yunanistan'ın yeniden bize bağlanmasına) ihtiyacı var, diye cevap vermiş!..

EN GÜÇLÜ DEVLET

Fuat Paşa'nın da aralarında bulunduğu Batılı diplomatlar:

— Zamanımızın en güçlü devleti hangisidir acaba, diye tartışıyorlarmış.

Fuat Paşa tartışmaya müdahale ederek demiş ki:

— Zamanımızın en güçlü devleti Osmanlı Devletidir. Çünkü üç yüz yıldır siz dışardan biz içerden yıkmak için çalıştığımız halde, hâlâ sapasağlam ayakta durmaktadır.

SİRKE

Fuat Paşa, kısa bir süre için fevkalâde yetkilerle Kremlin'e büyükelçi olarak gönderilmiş. Bu görevi sırasında, bir kabul resminde kendisini çok güzel ama eğitimi noksan bir Rus prensesi ile tanıştırmışlar ve arkasından sormuşlar:

— Nasıl buldunuz prensesi?

Fuat Paşa bir diplomat gibi değil, içinden geldiği gibi cevap vermiş:

— içi sirke dolu billur bir kâse...

TAŞ

Fuat Paşa, sadrazamlık makamına getirildiğinde, ilk işi, İstanbul'un yazın toz-topraktan, kışın çamurdan geçilmeyen cadde ve sokaklarını yeni baştan ele almak olmuş. Bunları Doğulu bir görünümden kurtarıp Batı başkentlerindeki temizliğe ve düzene kavuşturmak amacıyla hemen işe koyulmuş. Birçok cadde ve sokağı genişletmiş, gereken yerlerde yeni cadde ve sokaklar açtırmış. Kentteki cadde ve sokakların büyük bölümünü parke ile yetmediği yerde kaldırım taşlan ile döşetmiş.

Bu sayede, İstanbul'un cadde ve sokakları rahat yürünür bir duruma ve estetik bir görünüme kavuşmuş. Bu işler yapılırken çıkarları bozulanlar; evlerinin, iş yerlerinin önü daralanlar; istimlâke maruz kalanlar, Fuat Paşa aleyhine kampanya yürütmüşler, padişaha kadar şikâyetlerde bulunmuşlar.

Paşa aleyhindeki bu kampanya ve şikâyetlere gizli destek veren, eleştirilerde bulunan makam sahipleri de varmış. Bunlardan biri bir gün Fuat Paşa'ya:

— Paşam, sayenizde İstanbul, asıl şimdi İstanbul oldu. Fakat hayret ettiğim nokta, cadde ve sokakların döşenmesinde kullanılan bunca taşın nasıl bulunduğudur, demiş.

Fuat Paşa, bu soruyu, soranı ve benzerlerini mahçup edecek şekilde, alaylı bir dille cevaplandırmış:

— Bu işleri yaparken bize o kadar çok taş atıldı ki, onları biriktirip kullanmak sayesinde hiç sıkıntı çekmedik.

ZOR CEVAP

Fuat Paşa, kendi elinde yetişmiş devlet adamlarından biri olan Hurşit Paşa'ya vezirlik rütbesi vermiş ve sonra da Şam valiliğine atamış. Fakat Hurşit Paşa, yaptığı yanlışlarla o derece halkın memnuniyetsizliğine sebep olmuş ki, Fuat Paşa onu vezir yapmaktan ve valilik gibi bir makama getirmekten büyük pişmanlık duymuştur. Bu pişmanlığını bazı meclislerde şöyle dile getiriyormuş:

— Cenabı Hakk'a her yaptığımın, her tasarrufumun hesabını veririm, ama Hurşit Paşa'yı niçin vezir ve vali yaptın diye sorarsa buna cevap bulamam.

KENDİSİ ORADA OLAMAZDI

I. Meşrutiyet devri (II. Abdülhamit zamanı) devlet adamlarından Ahmet Vefik Paşa'nın da zarif nükteleri bulunmaktadır.

Ahmet Vefik Paşa, Paris büyükelçisi iken İmparator III. Napolyon'un yeni yaptırdığı bir opera binasının açılış törenine davet edilmiş. Tören sırasında Ahmet Vefik Paşa, Napolyon'a en yakın locaya kurulmuş, tavır ve davranışlarıyla imparatora hiç aldırmayan bir izlenim vermiş. Bu umursamazlığa içerleyen Napolyon, Ahmet Vefik Paşa'ya bir adamını göndererek:

— Git şu Osmanlı Paşasına sor, kendini hâlâ Kanuni devrinde mi sanıyor, demiş.

Ahmet Vefik Paşa aynı umursamazlıkla cevap vermiş:

— İmparator hazretlerine hatırlatırım ki Osmanlı Tahtında Kanuni olsaydı, kendileri orada olmaz, yerlerinde ben olurdum.

HANGİ TERES

Sultan II. Abdülhamit devri devlet adamlarından izzet Paşa, rütbece kendinden aşağı olan herkese "teres" diye hitap edermiş. Bu durum Abdülhamit'e birkaç defa şikâyet edilmiş. Padişah, izzet Paşa ile baş başa kaldığı bir gün kendisine sormuş:

— Paşa Hazretleri sen herkese "teres" diye hitap edermişsin, öyle mi?

Paşanın cevabı da bir soru olmuş:

— Efendimiz, bunu size hangi teres söyledi acaba?

DEVLET ADAMINDA İKİYÜZLÜLÜK

19. yüzyılın 2. yansında, devletin önemli mevkilerinde ehliyet ve dirayetle görev yapmış olan Yusuf Kamil Paşa, sadrazamlığı sırasında, devletin önde gelen kişileriyle bir yemek sebebiyle birlikte olmuş. Devletlilere önceden bildirilen mükellef yemekler iştahla yendikten sonra, meyve faslına geçildiğinde masaya buzlu çilekler gelmiş. İlk olarak uzanan Yusuf Kamil Paşa, çatalını sapladığı iri bir çileği ağzına götürürken kazara masadaki tuzluğun içine düşürmüş. Ama ziyan olmasın diye tuza bulaşmış çileği alıp tuzlu tuzlu yemiş. Berbat bir tat verdiği halde bozuntuya vermemiş ve masada bulunanlara:

— Arkadaşlar, tuzlu çilek hiç de fena olmuyormuş, isteyen deneyebilir, diye tavsiyede bulunmuş. Bunun üzerine birkaç kişi denemiş. Bunlar:

— Paşam gerçekten nefis oluyor...

— Bundan sonra çileği hep tuzlu yemek isterim.

— Tuzlu çileğin lezzetini keşfetmekte geç bile kalmışız, gibi asılsız, paşaya yaranma hedefi güden açıklamalarda bulunmuş.

Kamil Paşa, o esnada masada bulunan, dönemin aydınlarından, yeri geldiğinde sözünü esirgememekle tanınan, Ermeni asıllı Minas Efendiye de:

— Arkadaşların görüşleri için sen ne dersin Minas Efendi, diye fikrini sormuş.

Minas Efendi kendisinden beklendiği şekilde cevap vermiş:

— Paşam, bu adamlar özel hayatlarında bu düşüncelerini söyleseler üzerinde durulmaya değmezdi. Fakat devlet hayatında da böyle ikiyüzlü davrandıkları için, ülkede işler bu yüzden kötüye gidiyor.

SIFIR BANA DERLER

Atatürk, bir akşam, masasındaki herkesi matematikten imtihan ediyormuş. Masada bulunan Hasan Ali Yücel'e de bazı sorular sormuş.

— Nokta nedir, çizgi nedir, diye.

Hasan Ali bu dalda çok güçlü olmadığını bildirmiş.

Atatürk:

— Sıfır nedir, diye sormuş.

Hasan Ali:

— Sıfırı tarif etmek kolay, demiş, sizin yanınızda bana derler.

— Ama sıfırın da bir değeri vardır, diye devam etmiş.

Hasan Ali:

— Sizin yanınızda olduğuma göre ben de öyle olmalıyım, diye cevap vermiş.

ONLARLA DA YAPILAMAZ ONLARSIZ DA

Yine bir akşam Atatürk'ün her zaman kalabalık olan masasında yenilip içilirken masada bulunan bir hanım, kâhya gibi davranıp Atatürk'ün emirlerine aykırı emirler vermeye kalkışmış. Bir noktada Atatürk'ün bile sabrını zorlamış olacak ki tavır koyup:

— Hanımefendi siz bu masada rahat olamayacaksınız, diyerek kibarca kadını kovmuş.

Masada buz gibi bir soğukluk olmuş. Atatürk dahil kimsenin ağzını bıçak açmıyormuş. Neden sonra masada bulunan Nuri Conker şarkı söyleyecekmiş gibi boğazını temizledikten sonra:

— La hayrefîhinne velâ büdde minhünne.

(Kadınlar için, onlarla da onlarsız da yapılamaz.)

Deyivermiş ve masada bulunan kadınlar da dahil herkes gülmüş ve ortalık yatışmış.

KADIN VE AKIL

Atatürk, bir sabah kahvaltı ederken yardımcısına bütün gece hiç uyumadığını söylemiş. Yardımcısı:

— Rahatsız mıydınız paşam, diye sormuş.

Atatürk:

— Hayır, demiş, Bütün gece kadınlarda akıl var mıdır, diye düşündüm.

— Peki nasıl bir sonuca vardınız?

— Kadınlarda akıl olduğu sonucuna vardım; ama kullanmıyorlar.

İNSAN GÖRÜN

Edebiyat öğretmeni, şair, yazar Arif Nihat Asya, bir dönem politika ile de ilgilenmiş. 1950 seçimlerinde DP Adana listesinden aday olmuş. Adaylığı kesinleştikten sonra bazı dostları A. Nihat'a:

— Sen, CHP'nin Adana'dan Kasım Gülek, Kemal Satır, Cavit Oral gibi devlerinin karşısına hangi cesaretle çıkıyorsun, demişler.

Seçim öncesi bir mitingde konuşan A. Nihat Asya sözlerine dostlarının uyarılarından ilham alarak şöyle başlamış:

— Sevgili Adanalılar! Politikaya soyunmamızdan sonra bazı dostlarım bana "Sen CHP'nin Adana'dan falan filan devlerine karşı hangi cesaretle çıkıyorsun?" diye sordular. Gerçekte ise bu söz bana cesaret verdi. Çünkü şimdiye kadar sizin karşınıza hep birtakım devler çıktı. Biraz da insan görün diye ben huzurunuza çıkmış bulunuyorum!..

(Arif Nihat, bu giriş cümlesinden sonra kopan alkıştan meydan çökecek sandım diyor.)

BOY SIRASI

Yaşı ellinin üzerinde olanlar, DP dönemi bakanlarından Emin Kalafat'ın oldukça kısa boylu olduğunu bilirler. Emin Kalafat, Menderes'in kurduğu ilk kabinelerde dört gözle bakan olmayı beklediği halde bakan yapılmamış. Bir gün biraz hayal kırıklığı, biraz öfkeyle Menderes'in huzuruna çıkıp sormuş:

— Sayın başbakanım, bakanlarınızı neye göre tespit ediyorsunuz acaba?

Menderes'in cevabı güzel bir espri olarak o günlerde uzun zaman dillerde dolaşmış:

— Boy sırasına göre Eminciğim, boy sırasına göre...

PAÇAVRA

1970'li yıllarda bir Avrupa Konseyi Danışma Meclisi toplantısında Türk-Yunan ilişkileri üzerinde durulurken söz alan Yunan yanlısı Fransız Senatör Perridier, baştan aşağı Türkleri suçlayan bir konuşma yapmış. Arkasından zamanın Türk Dışişleri Bakanı ilhan S.Çağlayangil söz alarak Perridier'in suçlamalarını bir bir cevaplandırmış. Ama konuşması esnasında Perridier'den hep Rodier diye bahsetmiş.

Konuşmasını yaparken, Türkiye'nin Avrupa Konseyi nezdindeki büyükelçisi Semih Günver ikide bir Çağlayangil'i ceketinden çekiştiriyormuş. Çağlayangil konuşmasını bitirip yerine oturunca Semih Günver'e çıkışmış:

— Yahu ne diye ceketimin arkasından çekiştirip duruyordun?

— Fransız senatörün adını yanlış söylüyordunuz. Adamın adı Perridier, siz sürekli Mösyö Rodier dediniz.

— Peki Rodier ne demekmiş?

— Rodier pahalı bir kumaş cinsinin adı.

— Yahu daha ne istiyorsun, böyle bir paçavraya Rodier dedikse epeyi iltifat etmişiz!

PEYGAMBER TÜRKÇE BİLMEZDİ

Adanalı bir vatandaş bir aralık ağır borç altında bunalmış. Kime başvurduysa eli boş dönmüş. Nihayet aklına İstanbul'daki hemşehrisi, zenginler zengini Hacı Ömer Sabancı gelmiş. Atladığı gibi trene soluğu İstanbul'da almış. Hiç vakit kaybetmeden Emirgan'daki Atlı Köşk'e gitmiş.

Hacı Ömer'e Adana'dan bir hemşehrisinin ziyarete geldiğini haber vermişler. Hacı Ömer, Adana'dan gelen ziyaretçilerin

niçin geldiğini bildiğinden adamı kabul etmek istememiş. Ama Hacı Ömer hemşehrisini bile kabul etmedi, dedirtmemek için çaresiz adamı içeri aldırmış. Nezaket gereği hoşbeşten sonra sadede gelinmiş. Adam anlatmış:

— Efendim çok sıkıntılı bir durumdayım. Adana'da kime başvurdumsa elim boş döndüm. Böyle çaresizlik içindeyken rüyamda peygamberimizi gördüm. Bana "Sen niçin Hacı Ömer gibi hayırsever ümmetimi hatırlamaz, halini ona arz etmezsin." dedi. Selamıyla beraber beni sana gönderdi.

Hacı Ömer bir an tereddüt etmiş. Sonra, kafasında bir şimşek çaktığının ifadesi, bir zekâ ürünü olan şu sözlerle adamı afallatmış, şaşkına çevirmiş:

— Sen Arapça bilir misin, bilmezsin. Peygamber de Türkçe bilmezdi. O zaman bu anlattıklarını nasıl söyledi sana? Besbelli ki yalan söylüyorsun. Bizden yalancıya yardım yok. Doğru geldiğin yere!

GÖZLÜK

Ünlü işadamı Vehbi Koç'un müesseselerinden birinde çalışan, üst düzeyde yetkili bir eleman, iş görüşmeleri yapmak için Avrupa'ya gitmiş. Dönüşünde, aynı tür görevleri yerine getiren herkes için geçerli olduğu gibi Vehbi Koç tarafından kabul edilmiş, birlikte seyahatin değerlendirilmesini yapmışlar. Bu sırada Avrupa'dan dönen görevlinin gözündeki fiyakalı güneş gözlüğü Koç'un dikkatini çekmiş ve kaça aldığını sormuş. Gözlük aslında çok pahalıymış, ama adam patronunun tutumunu ve sıkılığını bildiği, kendisine enayi demesinden çekindiği için gözlüğe gerçekte ödediği paranın üçte birine karşılık gelen bir rakam söylemiş. Bunun üzerine Vehbi Koç:

— Aferin, ucuz almışsın, bir dahaki sefere aynısından bir tane de bana al, diye siparişte bulunmuş.

KEÇİ DE...

İspanya kralı II. Filip, papa seçilen V. Sbct'i tebrik için soylu bir aileden genç bir kontu görevlendirmiş. Kont o kadar gençmiş ki ne sakalı ne de bıyığı mevcutmuş.

Papa kendini tebrike böyle toy birinin gönderilmesine alınmış.

— Kralınız adam kıtlığına mı uğradı, senin gibi sakalsız birini beni tebrike gönderdi, demiş.

Genç kont pek lafını sakınma gereğini duymamış:

— Eğer huzurunuzda sakalın bu kadar önemi olduğunu bilseydi, kralımız size bir keçi de gönderebilirdi...

KAZIKLANMA

XIII. Louis'nin (1601-1643) maliye bakanı Charles Duret şöyle söylemiş:

— Şayet biri beni kazıklarsa Allah onun belasını versin. Aynı kişi beni ikinci defa kazıklarsa. Allah hem onun hem benim belamı versin. Ama üçüncü kez de kazıklarsa Allah yalnız benim belamı versin.

MAKSADI NE ACABA?

Fransa ihtilalinden önce bir kasaba piskoposu olan Talleyrand (1754-1838) ihtilalden sonra Kurucu Meclis üyeliğine seçilmiş; ondan sonra da yıldızı parlayıp yıllarca dışişleri bakanlığı, başbakanlık gibi devletin en önemli makamlarında bulunmuş. Fakat yürüttüğü bu önemli görevler sırasında o kadar yalan dolana, dümene, riyaya başvurmuş ki, şerrinden, kral, imparator dahil herkes Allah'a sığınır olmuş. Bir gün krala (I. Louis Philippe 1773-1850) Talleyrand'ın öldüğü haberi verilmiş. Bu haber üzerine kral, onun her sözünün, her hareketinin altından bir fitne çıkmasına alışmışlığı dolayısıyla kendisi için gayet doğal olan şu tepkiyi göstermiş:

— Yaa öyle mi? Maksadı ne acaba?..

KABUL GÖRMEZ

Fransız tarihinin ilginç kişilerinden biri de Kardinal Jules Mazarin'dir (1602-1661). Bu kurt politikacı, XIV. Louis'in krallığının ilk yıllarında başbakanlık görevini de yürütmüş. Son derece dalavereci, katakullici bir karaktere sahip olan Mazarin, çevirdiği dolaplarla genç krala hayli sıkıntı çektirmiş. Bir gün yardımcılarından biri krala şu haberi getirmiş:

— Efendimiz, Kardinal Mazarin ruhunu Tanrı'ya teslim etti...

Mazarin'den çok çekmiş olan kralın tepkisi şu sözler olmuş:

— Tanrı'nın kabul edeceğini hiç sanmam...

O DA AYNI ŞEYİ YAPIYOR

J.P.Sartre'ın, düşüncelerini çekinmeden açıklayan; eleştirilerini, kendince gerekli gördüğü kimselere pervasızca yönelten bir yazar ve filozof olduğu bilinmektedir. Sartre'ın acımasız eleştirilerine en çok hedef olanlardan biri de Cumhurbaşkanı De Gaulle'müş. De Gaulle'ün yakın çevresi Sartre'ın bu eleştirilerine çok kızar, kendisini kışkırtırlarmış:

— Sayın Başkan, Sartre'ın yaptığının bu kadarı da fazla! Kim olursa olsun herkes biraz haddini bilmeli. Siz her şeyden önce Fransa'yı temsil ediyorsunuz.

De Gaulle bunlara hiç beklemedikleri ve düşünmedikleri bir cevap vermiş:

— Evet, ben Fransa'yı temsil ediyorum, ama Jean Paul Sartre da Fransa'yı temsil ediyor.

OYNARSA

Amerikalı bir tiyatro yazan, bir eserinin ilk temsil edileceği gece için İngiltere Başbakanı Churchill'e (1874-1965) bir çift davetiye göndermiş ve bir de not eklemiş:

— Davetiyelerden biri sizin için, diğeri de bir dostunuz için, şayet varsa...

Churchill, teşekkür ederek cevap vermiş:

— Eserinizin ilk temsiline gelemeyeceğim. İkincisine gelmeye çalışırım, şayet oynarsa...

FARE

Churchill, bir milletvekilinin Muhafazakâr Partiden ayrılıp, seçim kazanma şansı âdeta sıfır olan bir Liberal Partiye geçmesi üzerine şöyle demiş:

— Hayatta ilk defa bir fare, batmak üzere olan bir gemiye doğru yüzüyor.

ADAMLAR

Churchill, Avam Kamarasındaki bir konuşması sırasında devamlı "adamlar" (insanlar anlamında kullanarak) diye hitap ediyormuş. Kadın parlamenterlerden biri ayağa kalkıp Churchill'e müdahale etmiş.

— Burada yalnız adamlar değil, kadınlar da var. Niçin ikisine birden hitap etmiyorsunuz?

Churchill "adam" sözünün kadınları da kapsadığını ifade etmek için:

— Adamlar kadınları da kucaklar, diye cevap vermiş.

Avam Kamarası: Halk Meclisi

YAŞ GÜNÜ

Churchill, 85. yaş günü kutlamalarına gazetecileri de çağırmış. Parti çok kalabalık olmuş ve neşeli geçmiş. Davetli gazeteciler veda edip ayrılırken Churchill için bir temennide bulunmuşlar.

— Efendim yüzüncü yaş gününüzü de böyle neşeyle kutlamayı dileriz...

— Elbette kutlarız. Kendinize iyi bakarsanız niçin olmasın?...

UCUZLUK

Thathcer, bir bakanıyla Londra sokaklarında gezerken bir mağazanın vitrinindeki fiyatların ucuzluğu dikkatini çekmiş. Ceket 25 paund, pantolon 10 paund, pardösü 20 paund... gibi. Bunları bakana göstermiş ve:

— Görüyor musun, İngiltere ne kadar ucuz bir ülke, demiş:

Bakan Başbakanı uyarmış:

— Sayın Başbakanım, gördüğünüz vitrin bir kuru temizleme mağazasının vitrini, konfeksiyon mağazasının değil!

BİLGİ

Lincoln'e bir adamı övüyorlarmış:

— Bütün ömrü bilgi denizinde yüzmekle geçti. Çok değerli, iktidar sahibi bir şahsiyettir...

Meğer adamı Lincoln de tanıyormuş. Anlatılanlara başını sallamış:

— Haklısınız, hayatı boyunca bilgi denizinde yüzdü; ama daima hiç ıslanmadan çıktı.

PATATES GİBİ

Lincoln başbakanken bir genç İş istemek için huzuruna çıkmış. Konuya girmeden önce de dedesinin, babasının, amcasının iç savaş sırasında gösterdikleri kahramanlıklardan, bu yolda hayatlarını bile feda ettiklerinden bahsetmiş. Lincoln delikanlıyı sakin sakin dinledikten sonra tepkisini şöyle dile getirmiş:

— Evlât, sen bana patatesi hasırlatıyorsun. Zira onun da en iyi tarafı, —işe yarayan kısmı— toprak altındadır.

TATLI DİL

Edebiyatımızda batılı tarzda roman denemelerinin ve gazete yazarlığının ilk örneklerini vermiş olan Ahmet Mithat Efendi (1844—1912), bir gün dönemin ulemasından bir zatla Sirkeci'den Bâb-ı Âliye çıkıyorlarmış. Yollan üzerinde dilenmekte olan bir âmâya rastlamışlar. Bu işlek caddede dilencinin para çanağı bomboşmuş. Ahmet Mithat Efendi'nin arkadaşı olan âlim zat:

— Bak, demiş, şu dilenciye mukavva üzerine tatlı dilli bir dörtlük yazıp herkesin görebileceği şekilde önüne bırakacağım, millet nasıl yardım edecek, dönüşte görürüz.

Bu âlim kişi (günümüz diline aktarılmış haliyle) şu dörtlüğü yazmış:

"Halime göz atan kerem sahibi kişiler
Merhamet gereği bana beş para lâyık görmez mi?
Sadakayla gönlümü hoş eden hayır sahiplerini
Ben görmesem de Yüce Yaratıcı görmez mi?"

Gerçekten Ahmet Mithat Efendi ve dostu dönüşte dilencinin çanağının dolmaya yüz tutmuş olduğuna şahit olmuşlar.

SAHİPSİZ ESPRİLER

FELSEFE DOKTORU

Bir vatandaş, gece geç vakit hastalanan hanımı için doktor aramaya çıkmış. Çevredeki büyük bir apartman için:

— Belki burada oturan bir doktor vardır, gidip zillerine bir bakayım, diye düşünmüş.

Gerçekten zillerde önünde "Dr." bulunan bir isme rastlamış. Hemen zili çalmış, kapı açılmış ve zilde numarası yazılı daireye çıkmış, Kapıyı açana:

— Doktor Beyi görecektim, hastamız var da, demiş.

Kapıdaki adam:

— Doktor benim, ama maalesef hastanıza yardımcı olamam. Çünkü ben tıp doktoru değil, felsefe doktoruyum, diye açıklamada bulunmuş.

Hasta sahibi:
— Allah Allah, demiş, ne hastalıklar çıkmış da haberimiz yok!

İKİSİNDEN BİRİ

Zengin, her istediğinin yapılmasına alışmış bir kadın, ünlü bir ressama giderek portresini yaptırmak istemiş. Şartlarını da şöyle özetlemiş:
— Hem iyice benzesin, hem de güzel olsun.
Ressam kadına iyice baktıktan sonra şartını söylemiş:
— Hanımefendi, ikisinden birini seçmek zorundasınız.

YARISI DEĞİL

Kapalı bir yerde yapılan kalabalık, politik bir toplantıda kafası kızan bir taraftar ayağa kalkıp bağırmış:
— Bu toplantıya katılanların yarası aptal! Her taraftan protestolar yağmaya başlamış:
— Sözünü geri al!
— Sen kim oluyorsun?
— Atın şunu dışarı?
Adam bakmış olacak gibi değil, kabul etmiş.
— Peki sözümü geri alıyorum, bu toplantıya katılanların yansı aptal değil.

İŞİN KOLAYI

Önceden içinde hiçbir politik hırs sezilmeyen bir adam, yapılacak seçim öncesi aniden politikaya atılmış. Tanıdıkları merak etmişler.
— Her şey aklımıza gelirdi de senin bir gün politikaya soyunacağın aklımıza gelmezdi.
Adam açıklamış:
— Benim amacım politika yapmak değil ki. Soyum sopum hakkında yeterli bilgi sahibi değilim, merak da ediyorum. Seçimlere kadar nasıl olsa rakiplerim gerekli araştırmayı yaparlar, ben de geçmişimi öğrenmiş olurum.

TEK YOL

Rakip partilerden iki aday kasaba meydanında söz düellosu yapıyorlarmış. Birisi:
— Para kazanmanın birçok yolu vardır, ama namuslu para kazanmanın yolu tektir, demiş.
Rakibi sormuş:
— Nedir o tek yol?
Konuşmakta olan aday, taşı gediğine koymuş:
— Bilemediğinizi biliyordum.

ÖRDEK DİYE

Bir politikacı miting alanında önemli bir konu üzerinde nutuk çekiyormuş:
— Bu hayati konuyu kafalara yerleştirebilmek için bir kuş olup bütün ülkeyi bir uçtan öbürüne dolaşmak isterdim...
Bir seçmen seslenmiş:
— Daha bir mil bile gitmeden seni ördek diye vururlardı.

ŞEYTANIN ARKADAŞI

Bir seçmen şehrin meydanında nutuk çekmekte olan politikacıya bağırmış:
— Oyumu sana vermektense şeytana vermeyi tercih ederim.
Politikacı cevap vermiş:
— Ya arkadaşın milletvekili olmak istemezse...

MEMLEKET İÇİN

Amerikan Senatosunun dini liderlerinden birine gazeteciler sormuşlar:
— Aziz Peder, ara sıra senatörler için de dua ediyor musunuz?
— Hayır, senatörlere bakıp memleket için dua ediyorum.

ANAHTAR KİTAPLAR YAYINEVİ
İstanbul - Kasım 1999

KAFİR

Şeyhülislâm Yahya Efendi de, iğneli dili sebebiyle Nefi'ye iyi gözle bakmayanlardan biriymiş. Fırsat düştükçe eleştirir; bazen de övmeyle karışık yerermiş. Yahya Efendi'nin şu dörtlüğü bu konudaki görüşlerine bir örnektir:

Şimdi hayli suhanveran içre
Nefî menendi var mı bir şâir?
Sözleri seb'a'-i muallakadır
İmre-ül-Kays kendidir kâfir.

Hayatında padişah (IV. Murat) dahil kimseye keyif bağışlamamış olan Nefî, herkesten daha ustaca kullandığı hiciv silahıyla Yahya Efendi'yi mat etmiş:

Bana kâfir demiş Müfti Efendi
Tutalım ben diyem ona Müsülman
Varıldıkda yarın ruz-i cezaya,
İkimiz de çıkarız anda yalan.

BOYNUZSUZ KOÇ

Osmanlı İmparatorluğunda yetişmiş bir iki kadın şairden biri olan Fitnat Hanım (ölm. 1780) ile çağdaşları olan Koca Ragıp Paşa ve Şair Haşmet arasında geçtiği rivayet edilen birçok olay anlatılmaktadır. Bu üç kişi ellerine fırsat düştüğünde birbirini kıyasıya iğnelemekten de geri durmazlarmış. Ragıp Paşanın da, Haşmet'in de Fitnat Hanıma aşk duyguları besledikleri de bilinmektedir.

Bir kurban bayramı arifesinde, Fitnat Hanım kurbanlık almak için Beyazıt çevresinde dolaşıyormuş. Şair Haşmet de oradaymış. Haşmet gökte ararken yerde bulduğu Fitnat Hanımı görünce hemen önünde bir reverans yapıp bir emri olup olmadığını sormuş. Fitnat Hanım bir emri bulunmadığını, bayram için kurbanlık bir koç alacağını söylemiş. Haşmet takılmadan edememiş:

— Bu bayram kulunuzu kurban etseniz olmaz mı?

— Maalesef olmaz, çünkü bu bayram boynuzsuz bir koç kurban edeceğim.

MUMLA ARARSIN

Fitnat Hanım, çok güzel, henüz sakalı bile çıkmamış bakkal çırağı bir delikanlıya âşık olmuş. Bu nedenle bir bahane bulup sık sık bakkala, delikanlıyı görmeye gelirmiş. Bunu duyanlar delikanlıya, "Fitnat Hanım gelip sana dikkatle baktığı zaman 'çok bakma güzel âteş-i hüsnümle (güzelliğimin ateşiyle) yanarsın' de" diye öğretmişler. Gerçekten Fitnat Hanım gelip kendisine bakınca delikanlı bu dizeyi söylemiş. Şair, hazır cevap Fitnat Hanım da hemen cevabı yapıştırmış:

Hattın (sakalın) çıkacak sen de beni mumla ararsın!

KOLAYI VAR

İmparatorluk dönemi şairlerinin en esprililerinden biri olan Şair Haşmet'in (18. yüzyıl), kendine göre aptalca işler yapanların adını kaydettiği gizli bir defteri varmış. Kim ahmakça, akılsızca bir iş yapsa adını oraya işlermiş. Haşmet'in böyle bir defter tuttuğundan haberdar olan padişah (III. Mustafa) bir yolunu bulup bu defteri elde etmiş. Padişah zevk ve merakla defterin sayfalarını karıştırırken, aptalca işler yapanların listesi demek olan bu defterde kendi adına da rastlamış. Hemen şair Haşmet'in huzuruna çıkarılmasını emretmiş. Şair karşısına çıkınca vakit kaybetmeden paylamaya başlamış:

— Bu ne küstahlık! Sen nasıl oluyor da benim adımı böyle aptallar listesine kaydediyorsun?

— Efendimiz sakin olunuz, izah edeyim. Siz geçenlerde imrahora (baş seyis) yüklü bir para vererek cins bir Arap atı almaya gönderiniz. O kadar parayla Arabistan'a gönderilen kimse artık döner mi? Bunun için sizin adınız da orada bulunuyor.

— Peki, ya imrahor geri dönerse?

— Kolayı var efendimiz, sizin adınızı siler, onunkini yazarız.

BU PİSLİKLERİ NERESİNDEN ÇIKARIYOR?

Şiir yazmaya hevesli zengin bir ağa, yazdığı şiirleri uşağı ile incelemesi için meşhur şair Keçecizade İzzet Molla'ya yollamış. İzzet Molla bakmış şiirlerin ipe sapa gelir yanı yok, ağaya, "Perhiz yapsın" diye (Az ve öz yazsın anlamında) haber göndermiş. Aradan zaman geçmiş. Ağa, İzzet Molla'ya bir tomar daha şiir göndermiş. İzzet Molla yine, "perhiz yapsın" demiş. Bir müddet sonra ağa bir parti daha şiir yollamış. İzzet Molla şiirlerin çokluğuna bakıp ağanın perhize devam etmesini isteyince uşak, "Efendim, ağam o kadar perhiz yaptı ki iğne ipliğe döndü, devam edecek hali kalmadı" demiş. İzzet Molla Parlamış: "Ulan, ağan bu derece sıkı perhiz yapıyor da bunca pislikleri neresinden çıkarıyor?..."

NASIL OLSA GÜLEMEZ

Çok zengin ama geçimsiz, dirliksiz bir adam, bir câriye satın almak için esir pazarına gitmiş. Kendisine çok güzel bir câriye göstermişler. Adam beğenmiş. Fakat güldüğü zaman çirkin dişleri göze çarpıyormuş. Adam bu yüzden kararsızlığa düşmüş. Bu esnada yanında bulunan meşhur İzzet Molla bu geçimsiz adama akıl vermiş:

— Efendimiz, bu cariyeyi kaçırmayın. Nasıl olsa devlethanenizde ona gülmek nasip olmaz.

CAN ÇEKİŞME

Büyük vatan şairi Namık Kemal, yazı ve konuşmalarında, İmparatorluğun sürekli gerileyen, zayıflayan durumunu anlatabilmek için sık sık "İmparatorluk can çekişiyor" ifadesini kullanıyormuş. Bu ifade üzerine bazıları kendisine sataşmışlar:

— Yıllardır "İmparatorluk can çekişiyor" diye yazıp söylüyorsun, ama hâlâ ayakta duruyor, yıkılacak gibi de görünmüyor..

— Benim dediğim bakkal Mehmet ağanın can çekişmesi değil, koskoca İmparatorluğun can çekişmesidir. 600 yıllık İmparatorluğun can çekişmesi elbette bir yarım yüzyıl sürer.

MÜRETTIBİN SEVABI

Abdullah Cevdet, Süleyman Nazif'e, bir şiirinde geçen "Vatanın öksüzüyüm." sözünün mürettip hatası yüzünden "Vatanın öküzüyüm." diye çıkmasından yakınmış. Süleyman Nazif bunu duyunca çok keyiflenmiş:

— Abdullah Cevdet, buna mürettibin hatası değil sevabı derler, sevabı, demiş.

DİLENMEK

Bir dilenci, S.Nazif'ten sadaka istemiş, s. Nazif sadaka vereceğine dilenciye soru sormuş:

— Senin okuman yazman var mı?

— Dilenci "Okuma yazma ne gezer, kara câhilin biriyim, beyim" diye cevap vermiş. Bunun üzerine S. Nazif dilenciye iyice çıkışmış:

— Okuma yazma bilmediğin halde dilenmeye utanmıyor musun! Artık dilenmek cahillerin değil, biz okumuş yazmışların işi...

ÜÇ KATIR

I.Cihan harbinin bitiminde Mondros mütarekesi yapılmış, şartları gereği İngilizler ve Fransızlar İstanbul'u işgal etmişlerdi. S. Nazif bir gün Beyoğlu'nda, iki katır tarafından çekilen bir İngiliz nakliye arabasına vagon gibi birkaç araba daha takıldığını ve hepsini bu iki katırın çektiğini görmüş. Bir vatandaş hayret edip sormuş: "Bu kadar yükü iki katır nasıl çekiyor?"
Süleyman Nazif cevap vermiş: "Bunda şaşacak ne var? Koskoca Osmanlı İmparatorluğunu da üç katır sürüklemedi mi?" (İttihatçı Enver, Talat, Cemal paşaları kastediyor).

AND İÇMEK

Meşhur akıl hastalıkları doktoru Mazhar Osman, Neyzen Tevfik'e içki içmeyi yasaklamış. İçmeye devam ettiği takdirde hayati tehlike doğacağını söylemiş. İleri derecedeki Samimiyetlerine dayanarak içki içmeyeceğine dair bir de and içirmiş.

Fakat aradan zaman geçmiş, Mazhar Osman, Neyzen Tevfik'e bir yerde içki içerken rastlamış. Hemen hatırlatmış: "Hani sen içki içmemek üzere and içmiştin?" Neyzen şöyle cevap vermiş: "Üstat, biz fakir adamız. Bulunca içki içeriz, bulmayınca and içeriz!...

BENİMKİ ALTTA

Mazhar Osman, Neyzen'le doktor olarak ilgilendiği kadar dost olarak da ilgilenirmiş. İçkiyi bırakmamasının sağlığı için bir tehlike oluşturduğunu Neyzen'in kafasına sokmaya çalışırmış. Ama başarılı olamıyormuş. Mazhar Osman bir gün Neyzen'e, elinde içinde kiloluk bir rakı, yanında çeşitli mezeler bulunan bir file ile rastlamış ve sormuş:

— Eskiden yarım içerdin, artık kiloluk mu içiyorsun?

— Hayır efendim yine yarım içiyorum, bunun yarısı Çallı İbrahim'in, birlikte içeceğiz.

— Öyleyse senin payını dök, Çallı'nınkini beraber içersiniz...

— Maalesef dökemem.

— Neden?

— Çünkü benim payım şikenin altında.

GEREKENİ YAPMIŞ

Çağdaşlarından bazıları Abdülhak Hamit için, Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen bazı yenilik hareketlerinde isteksiz olduğunu, yaya kaldığını söylemiş. Abdülhak Hamit buna karşı kendini uzun uzun savunmaya kalkışmamış. İki dize ile

söylentileri cevaplandırmış:
Yayımı asmadan önce ben fırlattım okumu Bunu inkar ediyorlarsa yesinler...(*)

(*) El-ma'nâ fî batnişşair (Anlam şairin kalbindedir.)

KELLİK

Kel kafalı erkeklerin, bazı kadınlarca tercihe şayan bulunduğu, ilgili bilim adamlarınca yazılıp söylenmektedir. Ahmet Haşim, ileri derecede bir kel olduğu halde bir kadın tarafından tercih edilme şansı hiç olmamış. Bunun için her fırsatta, "Kellik, yalnız benim başımda beladır!" sözünü tekrarlarmış.

EN İYİ O BİLİR

Yahya Kemal'in en iyi dostlarından birinin Ressam Çallı İbrahim olduğu bilinir. Çallı İbrahim, Yahya Kemal'i bir gün kalmakta olduğu Park Otelde ziyarete gitmiş. Yemek saati olunca birlikte yemeğe çıkmışlar. Çallı İbrahim kendine levrek tava ısmarlamış. Balık gelince Çallı balıktan bir lokma almış ve yüzünü ekşitmiş. Garsonu çağırıp çıkışmış:

— Evlat, bu levrek değil, buz gibi palamut!

— Hayır efendim levrek... Yahya Kemal araya girmiş:

— Garson, boşuna iddia etme! Palamudu Çallı İbrahim kadar kimse tanımaz. Zavallının ömrü palamut yemekle geçti.

MEZE DE OLUR

Yahya Kemal'e Sormuşlar:

— Razakı rakıya kafiye olur mu? . Cevap vermiş.

— Razakı rakıya sadece kafiye değil, meze de olur.

BİRAZ NEFES

Yahya Kemal'e yakıştırılan esprilerden bir de şudur:

Yahya Kemal iri gövdesiyle çok sevdiği Boğaz içinde bir yokuşu tırmanırken yorulmuş. Hemen yolu üzerindeki bir bakkal dükkanının önündeki tabureye ilişmiş. Bakkal, Yahya Kemal'i yağlı bir müşteri sanarak sor| muş:

— Bir şey mi alacaktınız?

— Evet efendim, müsaade ederseniz biraz nefes alacağım.

YUVARLANMAK

Yahya Kemal, aralarında Türkiye'nin yetiştirdiği en büyük edebiyat hocalarından biri olan Ali Nihat Tarlan'ın da bulunduğu bir mecliste içiyormuş. Bir ara içkinin de etkisiyle Ali Nihat Tarlan Hoca'ya sataşmış:

"Ey hâce Ali Nihat Tarlan,
Birkaç kadeh çek de toparlan!..."

Tarlan Hoca bu sataşmaya kafiyeli bir cevap vermiş:

"Birkaç kadeh çek de yuvarlan!" deseniz daha isabetli olurdu üstat!

TENKİT

Ressam Çalı İbrahim'in, can dostu Yahya Kemal'le bir dönem araları bozulmuş, dargın duruyorlarmış. Bu sırada Çallı'ya sormuşlar:

— Niçin dargınsınız?

— Niçin olacak, "Mehter takımı gibi zevki geri adam." dedim, bu yüzden bana darıldı. Zaten Yahya Kemal, hükümetler gibi hep alkış istiyor, tenkide ise hiç tahammülü yok.

YA İLERİ YA GERİ

Cumhuriyetin onuncu yıldönümü törenleri çerçevesinde yapılan konuşmalardan birinde, bir konuşmacı, hızını alamayıp, "On yılda Avrupa'yı on asır geride bıraktık!" diye bir cümle sarf etmiş. Yahya Kemal bunu duyunca hayıflanmış:

— Yahu nedense şu Avrupa'yla bir türlü yan yana olamıyoruz. Ya geri kalıyoruz, ya ileri gidiyoruz.

BOYNUZ

Mahmut Kemal, zamanında bilimsel sohbetlerin, toplantıların yıldızı imiş. Fakat eğlence toplantılarını da pek kaçırmazmış. Ama her zaman bilim adamı kimliğinde, ciddi edalı, kadınlara da pek yüz yermeyen ve kendine özgü giyiniş ve tavırlarıyla. Mahmut Kemal'i bir defa bir baloya götürmüşler. Belirttiğimiz gibi kendine özgü giyiniş ve tavırlarında ötürü tanıyan tanımayan birçok kimse etrafında halka olmuş. Bu sırada aşırı özgür bir| sosyete hanımı:

— Beyefendi sözüm var, sizi bugün bir defa öpeceğim, diyerek Mahmut Kemal'e sarılıp öpmüş. Kadının aşırı boyalı dudaklarında üstadın yanakları al al olmuş. Bu olaya çok kızan Mahmut Kemal kadına sormuş:

— Senin kocan yok mu?

Kadın:

— Var efendim, işte arkanızda, diye koca sini göstermiş.

— Mahmut Kemal bu defa kocaya dönmüş:

— Beyefendi zaman zaman alnınızın iki yanında bir kaşıntı hissettiğiniz olur mu?

— Ne gibi efendim?

— Boynuz çıkacak yerlerde önceden bir kaşıntı başlar da.

BİRİ SİZ

Bir Alman Türkoloğu, mesleğiyle ilgili incelemelerde bulunmak için Türkiye'ye gelmiş. Bu arada İstanbul'da Türkiye'nin yaşayan en büyük tarihçisi Mahmut Kemal'le de görüşmüş. Alman Türkolog, bu görüşme sırasında, "Bana Türkiye'de

kendilerinden yararlanabileceğim iki isim verildi." demiş. Mahmut Kemal, sık sık kullandığı küfürlü üslubuyla sormuş:

— Hangi pezevenklermiş onlar?...

Alman, Türkçe'deki küfür ve hakaret sözlerini pek ayıramadığı için rahatça cevap vermiş:

— Biri siz, diğeri de Fuat Köprülü efendim.

ÇEKMEK

1937'de ölen Abdülhak Hamit'in cenaze töreninden sonra, aralarında İbnülemin'in de bulunduğu bir grup dostu Hamit'i konuşuyorlarmış. Birisi, ona acır şekilde "Zavallı çok çekti" demiş. İbnülemin müdahale etmiş: "Yok canım, o kadar çok çekmedi; sadece üç şey çekti: Akşamları mey çekti, sineye dilber çekti, bir de hazineden para çekti."

BATAKLIK

Osman Yüksel Serdengeçti, hayatının büyük bölümünde yayıncılıkla (kitap, dergi vs.) meşgul olmuştur. Bu işi yaparken hiçbir zaman kalifiye bir ekibe sahip olmamış, genellikle lise ve üniversite öğrencilerinden yararlanmıştır. Çalışmalar sırasında öğün vakti geldiğinde yemek işini lokantaya falan giderek değil de matbaada mütevazi bir şekilde idare ederlermiş. Sözgelişi, mevsim yazsa yemek listesi fırından yeni alınmış ekmek ve bol domates salatasından oluşuyormuş. Bu yemekle doymaya çalıştıkları bir gün, yemekte bulunan bir delikanlı, taze ekmekten kopardığı büyük parçaları salatanın suyuna sünger gibi bandırıp atıştırıyormuş. Osman Yüksel bakmış salatada su diye bir şey kalmayacak (çünkü herkesin ona ihtiyacı var) genci ikaz etmiş:

— Ulan kerata, bataklık mı kurutuyorsun, biraz yavaş ol!

ACABA

1953 yılında Malatya'da Ahmet Emin Yalman'a yapılan ve yaralanmasıyla sonuçlanan suikastla ilgili olarak Necip Fazıl da tutuklanıp yargılanmış. Hakim, Necip Fazıl'ın suçunun azmettirmek, yazılarıyla sanıkları böyle bir eyleme itmek olduğunu söylemiş. Necip Fazıl'ın uzun savunması içinde en etkili cümlesi şu olmuş:

"Kıskanç bir koca, bu ruh hali içindeyken karısını öldürse, cebinden de kıskançlığın şaheseri Othello çıksa, acaba cinayetten Shaekspeare mi sorumlu tutulur?...

SAĞANAK

Eski Yunan filozofu Sokrat'ın karısı son derece geçimsiz, çenesi alabildiğine düşük biriymiş. Bir gün Sokrat'a verip veriştirmiş, ağzına geleni söylemiş. Bakmış kocası hiçbir tepki göstermiyor, bir kova suyu başından aşağı boşaltmış. Sokrat,

— Bu kadar gök gürültüsünden sonra bir sağanak zaten bekliyordum, demiş.

KARANLIKTA ÇIRPIŞTIRMAK

Tanınmış İtalyan ressamı Coto, resim yapmakta olduğu bir sırada İlâhi Komedya yazarı Dante tarafından ziyaret edilmiş. Dante ressamın etrafında dolaşan birbirinden çirkin çocuklara bakıp sormuş:

— Bu çocuklar kimin?

Ressam cevap vermiş:

— Benim çocuklarım.

Dante merakını alamamış:

— Yahu senin sağa sola dağıttığın eserlerin hepsi birbirinden güzel, kendine ayırdıkların ise hilkat garibesi gibi!...

— Haklısınız üstad! Sağa sola verdiklerimi gündüz gözüyle özene bezene yapıyorum, ama kendime ayırdıklarımı gece karanlığında çırpıştırıverdim.

CERVANTES İN AŞKI

Don Kişot'un unutulmaz yazarı Cervantes, yaşlılığında zaman zaman uğradığı bir köy meyhanesindeki garson kıza aşık olmuş ve bunu ilan etmiş.

Kız bu aşk ilânına:

— Otuz yıl önce buralara yolunuz düşseydi size belki bakardım, diye karşılık vermiş.

Ünlü yazar gururunu kurtarmasını bilmiş:

— Otuz yıl önce de ben buraya uğradım, o zaman annen vardı. Ben de ona aynen senin bana verdiğin cevabı vermiştim.

YERİNDE CEVAP

Fransız yazarlarından Rahip Voisenon'a, hafifliği ile tanınan bir kadın, 15 yıldan beri evli olduğu halde çocuk sahibi olamamaktan şikayet etmiş.

Rahip yazar bunun sebebini en gerçekçi şekilde izah etmiş:

— Bunda şaşılacak bir şey yok hanımefendi. Siz çok çiğnenen patika yollarda hiç ot bittiğini gördünüz mü?

VOLTAIRE YANDI

Sarayda kral tarafından verilen bir ziyafet esnasında alt salondan üst salona çıkılırken, merdivenlerdeki izdiham yüzünden davetliler arasında bulunan Voltaire'in eli kazara kraliçenin kalçasına dokunmuş. Kraliçe hemen ortalığı çınlatırcasına feryat etmiş: "Kim bu terbiyesiz?"

Voltaire perişan bir vaziyette ricada bulunmuş:

— Aman kraliçem susun lütfen, bir kaza oldu. Eğer sizin kalbiniz de elimin değdiği yer kadar sertse Voltaire yandı!...

ZEHİR İÇMEK

Çağımız İngiliz yazarı meşhur Bernard Show, kadın erkek eşitliğinin, kadın haklarının savunulduğu bir feministler toplantısında konuşmacı olarak bulunuyormuş. Konuşmasında bir aralık kadın erkek eşitliğinin, kadın haklarının aleyhine ifadeler kullanmış. Bunun üzerine bir kadın yerinden fırlayıp çıldırmış gibi bağırmış:

— Sen benim kocam olsaydın seni tereddüt etmeden zehirlerdim!

Kadın bunları söylerken öyle ürkütücü bir görünüş ve tavır içindeymiş ki Bernard Show,

— Sen benim karım olsaydın o zehri gözümü kırpmadan içerdim, diye cevap vermiş.

YA TERS OLURSA?

Bernard Show'a zamanının en güzel kadınlarından biri evlenme teklifinde bulunmuş:

— Siz dünyanın en zeki adamısınız. Ben de dünyanın en güzel kadınlarından biriyim. Sizinle evlenirsek doğacak çocuğumuz dünyanın en zeki ve en güzel insanı olur...

Show cevap vermiş.

—Ya doğacak çocuk güzellikte bana, zekada sana çekerse?

YARDIMSEVENLER BALOSU

Yardımseverlerin düzenlediği bir baloda Bernard Show, yaşlılığın kompleksi içinde görünen bir bayanı iyilik olsun diye dansa kaldırmış. Kadın kimsenin düşünmeyeceği böyle bir şeyi yapmasından dolayı Show'a minnetlerini arz etmiş. Bernard Show da gerçeği saklamamış:

— Aldırmayın madam, nasıl olsa yardımseverler balosundayız.

ANCAK SENİ...

Bernard Show bir gün seçme zevki üzerine karısıyla iddialaşıyormuş. Sonunda dayatmış:

— Boşuna inat etme hanım, demiş, erkeklerin seçme zevki kadınlarınkinden daima üstündür!

Karısı bu gerçeği kabul etmiş:

— Haklısın Bernard, sen kadın olarak beni seçmişsin, bense koca olarak ancak seni seçebildim.

HAYRET

Amerika'da ziyafet şeklinde düzenlenen yemeklerde, ağzı laf yapan, dinletmesini bilen birkaç kişinin konuşması âdetmiş. Böyle bir yemekte konuşan Mark Twain yerine oturduktan sonra konuşmacı olarak sıra kendisinde olan bir avukat ayağa kalkmış ve ellerini cebine sokarak konuşmaya başlamış:

— Mart Twain gibi profesyonel bir mizahçının bu kadar boş ve yavan konuşması size hayret vermedi mi?

Twain oturduğu yerden kalkarak müdahale etmiş:

— Esas hayret verici olan bir avukatın ellerini kendi cebine sokusu değil mi?

YÜZME ÖĞRENMİŞLER

Zamanımız Fransız Yazar ve düşünürlerinden, egzistansiyalizmin günümüzdeki temsilcisi Jean Paule Sartre, aşırı derecede içki içermiş. Bir dostu sormuş:

— Niçin bu kadar içiyorsunuz?

— Kederlerimi boğmak için.

— O kadar içtiniz ki, kederleriniz hâlâ boğulmadı mı?

— Maalesef yüzme öğrenmişler...

ARALARINDA NE İŞİN VAR?

Tarihimizde çeşitli lakaplarla (takma ad) anılan çok sayıda meşhur kişiler vardır. Bunlardan biri de Öküz Mehmet Paşa'dır. (Ölm. 1619) Öküz Mehmet Paşa sadrazamlığı sırasında bir kaç defa ordunun başında sefere çıkmış. Bu seferlerden birinde kırda çadır kurulmuş, devlet erkânı bu çadırda toplanmış, sırayla savaş hakkındaki fikirlerini söylüyorlarmış. Konuşma sırası M. Paşa'da iken bir öküz çadırın kapısından başını uzatıp böğürmüş. Bunun üzerine içerdeki hemen herkes gülmüş. Mehmet Paşa öyle bir ortamda kendisine gülünmesine alınmış. "Öküz içeri baktığında ne söyledi biliyor musunuz?" demiş. "Ben onun cinsinden olduğum için dilini anladım. Öküz bana dedi ki, "Sen bizim soyumuzdan sevimli bir hayvansın, ne işin var bu eşeklerin arasında?..."

İNCİR AĞACI

Zalimliği ile tanınan bir Osmanlı veziri, konağının bahçesindeki bir incir ağacını görüntüyü bozuyor diye söktürmeye karar vermiş. Bundan İncili Çavuş'a da bahsetmiş. İncili Çavuş, yerinde bir laf etmek için çıkan bu fırsatı hemen değerlendirmiş:

— Aman vezir hazretleri, bu incir ağacı şimdilik yerinde dursun. Nasıl olsa yakın zamanda birisinin ocağına dikmek için size lazım olacaktır.

GÜVENEBİLİRSİNİZ

Sultan Aziz'in Fransa gezisi sırasında Fransa hükümdarı bulunan III. Napolyon, yakın adamlarıyla yalnız kaldığı bir sırada Sultan Abdülaziz'i çekiştiriyormuş. Tam bu sırada Türk Dışişleri Bakanı olan Fuat Paşa bir konuyu arz etmek için Napolyon'un huzuruna çıkmış. III. Napolyon, Fuat Paşa'yı ansızın karşısında görünce şaşırmış:

— Ekselans, hakkında söylediğim şeyleri herhalde padişahınıza iletmezsiniz?

— Elbette haşmetmeap, bu konuda bana güvenebilirsiniz. Padişahımızın sizin hakkınızda söylediği sözleri size illettim mi?

EN BÜYÜK KUMPANYA

Fuat Paşa, hariciye nâzın olarak Fransa'da bulunduğu bir sırada, Avrupa'da artık yaygınlaşmış bulunan sigortacılığın yararlarından bahsediliyormuş. Fuat Paşa'ya İstanbul'da da sigorta kumpanyası bulunup bulunmadığını sormuşlar. Fuat paşa, "En büyük sigorta kumpanyası İstanbul'dadır, adı da 'Yâ Hafız' (Allah koruyucudur, esirgeyicidir.) kumpanyasıdır; herkes, her ev, her işyeri bu kumpanyaya üyedir." diye cevap vermiş.

ALTINDA AĞLAMALI

Fuat Paşa gibi, devrin en tanınmış devlet adamlarından biri de Âli Paşa (Mehmet Emin Âli Paşa) dır. Âli Paşa da Fuat Paşa gibi bir kaç defa hem sadrazamlık hem de dışişleri bakanlığı yapmıştır. İkisi de birbirinin kabinesinde bakan olarak bulunmuştur. Padişah Abdülaziz, Âli Paşanın devlet işlerindeki titizliğini kastederek "Âli, beni şu sedirin üstünde kaç gece sabahlatmıştır" diye yalanmıştır.

Böyle bir devlet adamı olan Âli Paşa, Namık Kemal'i bir şair, bir vatansever olarak sever, ama siyasi görüş ve faaliyetlerinden dolayı kızarmış. Namık Kemal'in siyasi alanda istediklerini, Avrupalıların ekmeğine yağ sürecek, ama Osmanlı Devletini de yıpratacak istekler olarak değerlendirirmiş. İşte Namık Kemal hakkındaki bu zıt duygularını ifade etmek için şöyle demiş:

— Namık Kemal'i aşmalı, altında ağlamalı.

BİZ MÜSLÜMANIZ DOMUZ ETİ YEMEYİZ

Kafkas kartalı diye anılan Şeyh Şâmil, Çarlık Rusyası'nın düzenli ordularına karşı Kafkasya'nın bağımsızlığı için bir avuç fedakar ve sadık adamıyla uzun yıllar mücadele vermiş bir lider ve kahramandı. Çarlık Rusyası'nın her imkâna sahip orduları karşısında insan da dahil eksilen hiçbir şeyi yerine koyamadığı için sonunda mağlup olmuş ve Ruslara esir düşmüştü. Fakat Rus Çarı onu, cesaret ve kahramanlığına hayranlığından dolayı bir esir gibi değil, bir misafir gibi karşılamış. Üstelik sarayında Şeyh Şamil için bir de ziyafet düzenlemiş. İmam Şamil, bu ziyafet sırasında, yıllardır savaş meydanlarında bulup yemesine imkan olmayan yemeklerle karışlaşınca öylesine iştahlı yemek yemiş ki Rus Çarı bir aralık "Yahu bu adam beni de yiyecek." demekten kendini alamamış. Şeyh Şamil bunu duyunca çekinmeden karşılık vermiş: "Elhamdülillah biz Müslümansız, domuz eti yemeyiz!..."

NAZİK DÜŞMAN

İsmet İnönü'ye bir tanıdığı, kulaklarının ağır işitmesini kastederek,

— Siz bu durumda Lozan'daki müzakereleri nasıl takip edebildiniz, diye sormuş.

Bu hoşgörüsüz, anlayışsız tanıdığına İnönü güzel bir ders vermiş:

— Lozan'da düşmanlarımız o kadar nazik insanlardı ki bana bir kerecik bile sağırlığımı hissettirmediler.

ÖLÜDEN ZARAR GELMEZ

27 Mayıs İhtilali'nden sonraki başbakanlığı döneminde, bir protokol yemeği esnasında, İnönü'nün pantolon düğmelerinin açık olduğu oradakilerden birinin (bu kişi damadı Metin Toker olabilir) dikkatini çekmiş ve Paşa'yı gizlice uyarmış. İnönü bu gizli uyarıya açıktan mukabele etmiş:

— Aldırma canım, ölüden zarar gelmez!

BEDAVADIR DİYE

1950'li 60'lı yılların en popüler politikacılarından olan Kasım Gülek, varlıklı biri olmasına rağmen elinin sıkılığı ile tanınır. Kasım Gülek CHP genel sekreteri iken, bazı dostları CHP genel merkezine kendisini ziyarete gelmişler. Ama bulamamışlar. Nerede olduğunu sorduklarında parti merkezindeki bir görevli, "Kasım Bey biraz hava almaya çıktı" diye cevap vermiş. Gülek'i arayanlardan biri bunun üzerine şöyle demiş:

— Boşuna beklemeyelim, hava bedavadır diye uzun müddet alır durur...

SONU YOK

Çok genç ve güzel bir bayan, bir gün Napolyon'a sormuş:

— Ekselans, sayısız zafer kazandığınız, şöhretin doruğunda bulunduğunuz halde, ne diye hâlâ zafer peşinde, şöhret peşinde koşuyorsunuz?

Napolyon cevap vermiş:

— Hanımefendi siz çok genç ve güzel olmanıza rağmen ne diye hâlâ allık kullanıyor, daha güzel görünmek için çeşitli çarelere başvuruyorsun uz ?

DE GAULLE ÜN BÜYÜKLÜĞÜ

General de Gaulle, kendisini herkesin büyük görmesinden hoşlanırmış. Büyüklüğünün kabul edilmesi onun gözünde Fransa'nın da büyüklüğünün kabullenilmesi demekmiş. Ülkesi ve lideri olarak büyük bilinmek onun karakterinin bir parçasıymış. Bu karakterdeki De Gaulle bir gün ikametgâhında banyo yaparken ayağı kayıp küvete düşmüş. Çarptığı yerin acısıyla bir müddet küvette uzanıp kalmış. Bayan De Gaulle "Ne oldu bu adama, niçin çıkmadı?" diye içeri girince De Gaulle'un sessiz sedasız küvette yattığını görmüş ve hemen çığlığı basmış: "Aman Tanrım!" Bu çığlık üzerine De Gaule yavaş yavaş gözünü açmış ve karısına mütevazı bir uyarıda bulunmuş:

— Karıcığım, bana yalnız kaldığımız zaman olsun "Tanrım" demesene...

AMA SEN?

Çirkinliği ile tanınan bir kadın parlamenter, bir gün Avam Kamarasında, bir nedenle öfkelendiği Churchill'e, alkolikliğini ima ederek, "pis sarhoş!" diye hakaret etmiş. Churchill, çok iyi temsil ettiği İngiliz soğukkanlılığı ile hiç kızgınlık göstermeden karşılık vermiş:

— Ben sarhoş bile olsam yarına kadar ayılırım; ama sen hep çirkin kalacaksın!...

GAZ ÇIKARSA

Churchill bir gün şişman bir kişi olan İşçi Partisi liderlerinden Bevan'a göbeğini işaret ederek sormuş:

— Hamile misiniz Bay Bevan?

— Evet.

— Ne bekliyorsunuz, kız mı, oğlan mı?

— Karnımdaki kız olursa, kraliçenin, erkek olursa kralın adını vereceğim; ama karnımdaki gaz çıkarsa Churchill diyeceğim.

EN İYİ FIÇI

ABD Cumhurbaşkanlarından Abraham Lincoln (1809-1865), başkanlık seçimlerinde, rakibi Douglas ile kıyasıya mücadele etmiş. Birbirlerinin ipliğini pazara çıkarabilmek, seçmenin gözünden düşürebilmek için her imkanı kullanmışlar. Bu arada en çok karşılıklı içki düşkünlükleri üzerinde durmuşlar.

Lincoln, Douglos'ı eleştirdiği bir seçim konuşmasında şöyle demiş:

"Bay Douglas sizlere babasının mesleğinin fıçıcılık olduğunu söylemişti. Bundan zerrece şüphem yok. Çünkü (Douglas'ı göstererek) şimdiye kadar gördüğüm viski fıçılarından en iyisini o yapmış."

İKİ YÜZ

Lincoln dikkati çekecek kadar çirkin biriymiş. Fakat o, çirkinliğini bile yeri geldiğinde espri konusu yapmaktan çekinmezmiş. Rakibi Douglas bir konuşmasında Lincoln'ü ikiyüzlülükle suçlamış. Lincoln da bir seçim konuşmasında ona cevap vermiş:

— Eğer benim Bay Douglas'ın iddia ettiği gibi iki yüzüm olsaydı şu gördüğünüz yüzü hiç kullanır mıydım?

YAŞ

Aynı kadına âşık genç ve yaşlı iki kişi bir yanlışlık sonucu sevgilinin evinde karşılaşmışlar. Genç aşık küçümser bir eda ile yaşlı aşığa sormuş:

— Kaç yaşındasınız mösyö?

Yaşlı aşık yabana atılır cinsten bir rakip değilmiş. Cevap vermiş:

— Arkadaş, yaş hiç önemli değil, unutmayın ki 50 yaşında bir insan 25 yaşında bir eşekten daha gençtir.

MANİLİ MEKTUP

Anadolu'da bir köyde, bir delikanlı davullu zurnalı düğünle evlenmiş. Düğünden bir ay sonra da askere gitmiş. Aradan on ay geçmiş ama köyden yeterli haber alamamış. Merak ettiği konu çocuğunun olup olmadığı. Hanımı okuma yazma bilmez, geleneğe göre babaya da böyle şey sorulmaz. Nihayet babasına yazdığı bir mektupta dereden tepeden söz ettikten sonra sonuna bir mani iliştirmiş:

"Güzel mektup gez de gel
Bizim köye var da gel
Bir iken iki olduk
Üç olduk mu sor da gel."

Baba tahsilli biri değil ama çarıklı kurmay. O da cevabî mektubunda havadan sudan bahsettikten sonra oğlunun sorusuna bir mâni ile cevap vermiş:

"Bir dalda iki kiraz
Böyle mektup yine yaz
Tarla mahsul vermedi
Gelecek yıl yine kaz."

KİMİNLE EVLENDİĞİNE BİR BAK

Adam geceleyin elinde fenerle sevgilisini görmeye giden oğluna sormuş:

— Neden onu görmeye fenerle gidiyorsun? Ben flört yaptığım zamanlarda ışığa falan ihtiyaç duymazdım.

Oğlan cevap vermiş:

— İyi ama bak kiminle evlendin?

SEÇKİNLİK

Bir kadın, ruh doktoruna kocasından şikayette bulunmuş:

— Doktor Bey, kocamın kulakları çok iyi işittiği halde benim dediklerimi hiç duymuyor. Acaba bu bir hastalık mıdır?

— Hanımefendi, bu bir hastalık değil, bu zamanda eşine az rastlanır bir seçkinliktir.

BİBLİYOGRAFYA

1—Şemsettin Kutlu,
Eski İstanbul'un Ünlüleri, Hürriyet Yayınlan; İst. 1978
2—Nejat Muallimoğlu,
Politikada Fıkra ve Nükte, Muallimoğlu Yayınlan; İst. 1976
3— Hilmi Yücebaş,
Hiciv Edebiyatı Antolojisi, İst. 1955
4— A Şinasi Hisar,

Geçmiş zaman Fıkraları, Varlık Yayınevi; İst. 1971
5— Orhan Bayrak,
Osmanlı Meşhurlarından Fıkralar, Veli Yayınlan; İst. 1981
6— Mümtaz Yener,
Meşhurların Fıkraları, Varlık Yayınevi; İst. 1960
7— Yusuf Ziya Ortaç,
Meşhurların Nükteleri, Akbaba Yayınevi; İst. 1955
8— Yusuf Ziya Ortaç,
Portreler, Akbaba Yayınevi; İst. 1960
9— Yakup Kadri Karaosmanoğlu,
Gençlik ve Edebiyat Hatıraları Bilgi Yayınevi, Ank. 1969
10— Etem Çalık,
Şair ve Yazarlarımızdan Nükteler, Ötüken Yayınevi; İst. 1993
11— Enver Ercan,
Gülümseyen Anlar, Varlık Yayınevi; İst. 1994
12— Lord Kinros,
Atatürk, Sander Kitabevi; İst. 1967
13— Taha Toros,
Mazi Cenneti, İletişim Yayınevi; ist. 1992
14— İskender Pala, Güldeste, Ağaç Yayınevi; ist. 1991
15—İsmail Özcan
Tarihi, Dini Fıkralar ve Nükteleriyle Ünlüler; İst. 1985
16—Mina Urgan,
Bir Dinozorun Anılan, YKY; ist. 1997
17—M.Ataç Tolluoğlu,
Babam Nurullah Ataç, YKY; İst. 1998
18—Beşir Ayvazoglu,
Ahmet Haşim, Örüken Yay. İst. 2000
19—Cevdet Söztutan,
Bir Deste Nükte, Babıali Yay. İst. 2000
20—Haldun Taner,
Ölür ise Ten Ölür Canlar Ölesi Değil, Bilgi Yayınevi; Ankara 4. Baskı 1998